Poštnina plačana v gotovini. II. izdaja. Cena Din 1·—

Izhaja vsak dan zjutraj razven v ponedeljkih in dnevih po praznikih. Posamezna številka Din 1·—, lanskoletne 2·—; mesečna naročnina Din 20·—, za tujino 30·—. Uredništvo v Ljubljani, Gregorčičeva 23. Telefon uredništva 30-70, 30-69 in 30-71.

Jugoslovan

Rokopisov ne vračamo. Oglasi po tarifi in dogovoru. Uprava v Ljubljani, Gradišče 4, tel. 30-68. Podružnica v Mariboru, Aleksandrova cesta št. 24, tel. 29-60. V Celju: Slomškov trg 4. Pošt. ček. rač.: Ljubljana 15.621.

Št. 121a | Ljubljana, petek, dne 29. maja 1931 | Leto II.

Profesor Piccard
v okrogli gondoli svojega balona.

Govor našega delegata na kongresu lig za DN

Budimpešta, 28. maja. AA. Danes dopoldne je govoril na plenani seji lige za Društvo narodov jugoslovanski delegat prof. Peter Šahović. Pohvalil je dokumentarni govor ukrajinskega profesorja Šulidina, ki je delegatom pokazal nekaj jako važnih in glavnih problemov v zvezi z vprašanjem razorožitve. Šahović je v svojem govoru naglašal, da je vprašanje varnosti bistveno v zvezi z vprašanjem razorožitve. Varnost in razorožitev sta dve strani ene celote, dva neločljiva faktorja, ki se morata hkrati rešiti. V svojem nadaljnem govoru je dokazoval **absolutno potrebo preprečitve vsake agitacije, ki bi hotela kaliti mir med narodi in njih dobre odnošaje.**

Komunistični izgredi na Španskem

Pariz, 28. maja. AA. Iz San Sebastiana poročajo: Pri včerajšnjih nemirih je bilo 5 mrtvih in 35 ranjenih. Danes dopoldne je poskušala skupina 3000 komunističnih žensk vdreti v mesto, vendar jih je policija ustavila. Pri drugem vhodu v mesto so demonstrantje navalili na policijo, ki je morala streljati. Navzlic temu se je nekaterim komunistom posrečilo vdreti v mesto, kjer so posamezne skupine skušale streljati na stavkujoče, ki so se nato umaknili. Opoldne je policija napravila red.

Vladna kriza v Belgiji

Bruselj, 28. maja. AA. Voditelj katoliške stranke Renkin je sprejel mandat za sestavo novega belgijskega ministrstva.

MacDonald in zadnja enciklika

London, 28. maja. AA. »Daily Herald« poroča, da proučuje MacDonald z živahnim zanimarjem razpravo ki je nastala s papeževo encikliko o delavskem vprašanju. V tej encikliki pravi papež, da dober katolik ne more biti socijalist. MacDonald je izjavil, da bo zavzel k temu svoje stališče, ko bo videl, kaj pravijo vodilni angleški katoličani o tej papeževi encikliki.

Silne nevihte v Angliji

London, 28. maja. AA. Kratkotrajni vročinski val, ki je zajel v ponedeljek Anglijo, je končal s silno nevihto nad južnim zapadom. Vihar je bil posebno močan v Walesu. V Plymouthu in v Cardiffu so bili vso noč nalivi. Ponekod je povodenj odnesla mostove in poškodovala ceste. V gorskih premogovnih okrajih so plazovi na več krajih zasuli tamošnje železniške proge.

Strela je udarila v več hiš. V Cardiffu je stala voda več čevljev visoko in poplavila prizemlja mestnega doma in drugih poslopij.

Davi je divjal tudi nad Londonom silen vihar. Slično vreme je vladalo v Rokavskem prelivu.

Norveška ne zasede Grenlandije

Kopenhagen, 28. maja. AA. Norveški odbor za Ledeno morje je po poročilu listov pozval vlado, naj zasede vzhodno obal Grenlandije, kjer prebivajo norveški koloniści.

Predsednik danske vlade Stauning je izjavil novinarjem, da bi se morala Danska pritožiti pri Društvu narodov, čim bi Norveška kršila dansko suverenost nad vzhodno Grenlandijo.

Predsednik norveške vlade je nato izjavil, da ne soglaša s predlogom odbora za Ledeno morje.

Čičerin — profesor

Moskva, 28. maja. AA. Bivši komisar za zunanje zadeve Čičerin, ki je lani odstopil zaradi bolehnosti, je prevzel mesto profesorja za zunanjo politiko na komunistični akademiji.

Srečen povratek profesorja Piccarda na zemljo

Balon je pristal v sredo zvečer na ledeniku Gurglerferner na Tirolskem - Dosegel je bil 16 kilometrov višine - Vse srečno in v najboljšem redu

Berlin, 28. maja. n. **Snoči ob 22. uri se je spustil balon profesorja Piccarda na ledenik Gurgl Ferner, ne da bi se mu bilo pri tem kaj pripetilo. Prof. Piccard in njegov spremljevalec Kipfer sta prispela še ponoči v vas Obergurgl in sta nepoškodovana in dobre volje. Njun balon je dosegel višino 16 km. Iz Söldena sta nemudoma brzojavila svojima družinama, da sta srečno pristala in da je vse v redu. Tudi balon in instrumenti so v najboljšem stanju. Vse so prenesli v Sölden.**

Pri njegovem prihodu v Gurgl je Piccarda zelo razveselila vest, da je njegova žena prejšnjo noč porodila zdravega dečka, ki je njegov peti otrok. Popoldne je prihitelo v malo vas Gurgl na stotine novinarjev in fotografov.

Kraj, kjer sta profesor Piccard in inžener Kipfer pristala

Innsbruck, 28. maja. d. Pokrajina, kjer se je profesor Piccard s svojim zrakoplovom spustil na tla, spada med najbolj romantične doline Ötztalskih Alp. To je pokrajina severno od Merana, ki pa leži še na avstrijskem ozemlju, in sicer v predelu, ki se v obliki trikota zajeda v italijansko alpsko ozemlje. Najvišji vrh je tu Wildspitz, ki je visok 3774 metrov. Severovzhodno od Wildspitza leži Sölden. To je majhen kraj z nekaj več ko 1000 prebivalci, ki spada med priljubljena letovišča Ötztalskih Alp. Gurgl in Ober-Gurgl ležita blizu izvira potoka Ötztaler Ache. Ober-Gurgl je najvišji kraj na Tirolskem in leži 1927 metrov nad morjem.

Kako so ju našli domačini

Sölden (Ötztal), 28. maja. d. O tem, kako so našli Piccarda in njegov zrakoplov, smo izvedeli te-le podrobnosti. Davi ob 8. uri so odšli iz Ober-Gurgla nadučitelj Hans Falkner, učitelj smučanja Hugo Gstrein in posestnik Martin Grüner. Ob pol 11. dopoldne so dospeli do Obergurglferner, kjer je pristal zrakoplov. Profesor Piccard in njegov asistent inžener Kipfer sta bila že zunaj gondole in sta se hotela začeti vzpenjati v pečine. Reševalna odprava pa jim je z znamenji in klici dopovedovala, naj ne plezata naprej, ker je nevarno in naj prideta dol k njim. Ko sta Piccard in njegov spremljevalec prišla do reševalne odprave, sta dobila najprej čaja, ker sta bila zelo žejna, potem so jima pa dali še živil. Raziskovalca pa sta imela tudi še sama nekaj živil pri sebi.

Profesor Piccard in njegov asistent, ki se oba počutita dobro, sta reševalcem povedala, da sta prebila noč v gondoli. Profesor Piccard je izročil g. Gstreinu več brzojavk naslovljenih na svojce v Bruslju.

Izjava profesorja Piccarda

V nadaljnjem razgovoru je izjavil profesor Piccard, **da ni niti trenutek dvomil, da bi mu njegov poskus ne uspel.** Gondola, ki ima obliko krogle, se je s svojo notranjo ureditvijo izkazala brezhibno.

Razmere ozračja so bile celo v največji višini, ki jo je dosegel zrakoplov, skoro normalne, za kar se imata raziskovalca zahvaliti aparatom s kisikom, ki sta jih imela s seboj. Zrakoplov je dosegel višino 16.000 metrov.

Včeraj po dnevi se ni bilo mogoče spustiti nižje, ker je bilo prevroče. Med dnevom je plul balon večinoma v višini 4000 do 6000 m. Šele ko je nastopila hladnejša nočna temperatura, sta izpustila iz zrakoplova plin in se spustila nižje. Profesor Piccard je dejal, da je bil srečen, ko je videl pred seboj ravno planoto Gurglfernerja, ker je smel upati, da bo srečno pristal; posebno ker se je bal, da z balonom ne bi mogel priti čez Ortler.

Profesor Piccard ostane na kraju, kjer je pristal, še toliko časa, da bo demontiral inštrumente in da bo ovoj zrakoplova in kroglasto gondolo naložil na hribovske vozove. Dalje je dejal, da je zelo potreben spanja, ker 48 ur ni spal. Pristavil je še, da namerava prihodnje tri dni ostati v Gurglu, da bo lahko pazil na prevoz balona v dolino in od tam v Augsburg.

V teku dneva je prišla z avtomobili iz Innsbrucka v Gurgl cela vrsta ameriških, francoskih, italijanskih, nemških in drugih novinarjev.

Nova zarota proti Mussoliniju

Senzacijonalna vest londonskega lista - Z bombami na palačo Venezia, kjer uraduje Mussolini - Pričetek procesa proti anarhistu Schirru-ju

London, 28. maja. v. »Daily Express« je objavil senzacijonalno vest, da so v Londonu odkrili zaroto proti italijanskemu ministrskemu predsedniku Mussoliniju. Pred nekaj dnevi so prispeli v London agentje fašistovske tajne policije. Ti so dognali, **da je neka londonska antifašistovska organizacija naročila anarhistu Schirru-ju, naj izvrši atentat na Mussolinija.** Za slučaj, da bi ta atentat ne uspel, kakor v resnici ni, je omenjena organizacija pripravila drug atentat. **Ta atentat bi moral izvesti letalec z bombnim letalom.** Bombno letalo bi moralo prileteti nad Rim in vreči več bomb na palačo Venezia, v kateri uraduje italijanski ministrski predsednik.

Agentje tajne fašistovske policije iz Rima so svoje odkritje sporočili londonski policiji, ki je začela zadevo preiskovati in **ki je, kakor poroča omenjeni londonski list, našla za atentat že pripravljene bombe in letalo.**

Rim, 28. maja. v. Davi ob 9. uri se je pričel pred fašistovskim posebnim sodiščem za zaščito države in javne varnosti proces proti anarhistu Mihaelu Schirruju. Preiskovalna komisija, ki jo je vodil divizijski general Muscara, je sestavila obtožnico, po kateri so obtoženi: Mihael Schirru, Polidori Josip, Meloni Anton, Dottori Salvator, Cioffri in neki Pietro. Razen Schirruja so vsi ostali v inozemstvu. Schirru je bil obtožen, da je v Angliji, Franciji in Belgiji skupno z ostalimi obtoženci pripravljal atentat na italijanskega ministrskega predsednika Mussolinija, pri čemer mu je pomagal anarhist Pietro, da je bombi napolnil s pomočjo Cioffrija v Liegeu in ju nato prve dni leta 1931 prinesel v Italijo. Od 12. januarja do 3. februarja je v Rimu oborožen z revolverjem iskal prostor in oportun trenutek za atentat. Ko so ga 3. februarja aretirali, se je na policijskem komisarijatu pričel braniti in je ustrelil agenta Trevija, lažje ranil De Simoneja in Cianija, težje pa agenta Tassija. Postavili so ga nadalje pred posebno sodišče zaradi tega, ker je posedoval orožje in ga rabil in ker ga ni prijavil oblastem, končno, ker je pripadal razpuščeni anarhistični stranki. Obtožnica je precej dolga in podrobno popisuje vse priprave za atentat in dogodke tik pred aretacijo in po njej, navaja rezultate preiskave do zadnje podrobnosti, imenuje priče iz Milana, Bologne, Rima in drugod. V obtožnici je za Schirruja predlagana smrtna kazen. Ostale obtožence sodi posebno sodišče v kontumacu.

Schirru obsojen na smrt

Rim, 28. maja. d. **Dozdevnega anarhista Mihaela Schirru-ja je zaradi nameravanega atentata na Mussolinija in zaradi napada na dva policijska uradnika je izredno sodišče za zaščito države po enodnevni razpravi obsodilo na smrt z ustrelitvijo v hrbet. Obsodbo bo v 24 urah izvršil oddelek milice v bližini Rima.**

Priprave za poset nemških ministrov v Angliji

Brüning in Curtius pojdeta v London prihodnji teden

London, 28. maja. AA. Priprave za poset nemškega državnega kancelarja Brueninga in nemškega zunanjega ministra Curtiusa so malone končana. Ministra posetita London prihodnji teden. Prispela bosta 5. junija z nemškim parnikom v Southampton. Na suho jih bo odpeljal angleški rušilec. Po prihodu v London njima bo prirejen v zunanjem ministrstvu slavnosten banket. V soboto bosta gosta sprejela deputacijo nemške kolonije v Londonu in se odpeljala nato v Chequers, **kjer se sestaneta z ministrskim predsednikom Macdonaldom in zunanjim ministrom Hendersonom.** V London se vrneta v nedeljo popoldne.

V ponedeljek bo kralj sprejel oba državnika v buckinghamski palači. Zvečer bo na nemškem poslaništvu banket in sprejem angleške vlade in članov diplomatskega zbora. Gosta se vrneta v Nemčijo v torek. Poset ima namen, omogočiti odkritosrčno izmenjavo mnenj med državniki obeh držav o vprašanjih skupnega interesa.

London, 28. maja. n. »Daily Herald« je objavil vest, da pripravlja britanska vlada gradivo za pogajanja z Nemci v Chequersu. List obžaluje, da so se postavili francoski listi na odklonilno stališče. Nemci bodo stavili Angležem predloge, britanska vlada pa jih bo sporočila svojim zaveznikom. Vsekakor je bolj pametno, da se razgovori o eventualnem nemškem moratoriju pričnо že sedaj, nego šele takrat, ko bo to Nemcem ljubše. Treba je priznati, da je bil Jungov načrt sestavljen tedaj, ko ni bilo mogoče pričakovati, da bo svetovna gospodarska kriza tako velika. Treba pa bo računati tudi z valorizacijo denarja. Nemški dolgovi v markah se bodo morali znižati spričo te valorizacije za 80 do 100 milijonov funtov.

Polom romunske banke

Bukarešta, 28. maja. d. Banka »Cetatea« v Brašovu je ustavila plačila. Njeni dolgovi znašajo, kakor cenijo, okrog 100 milijonov lejev, imetje pa samo 18 milijonov.

Mednarodni kongres pekov

Budimpešta, 28. maja. n. Danes dopoldne ob 9. uri so otvorili mednarodni kongres pekov. Na kongresu se je zbralo 1500 delegatov iz 35 držav. Priredili so tudi pekovsko izložbo.

Seja ministrskega sveta

Beograd, 28. maja. AA. Danes od 11. do 13. ure je bila seja ministrskega sveta. Predsedoval je predsednik ministrskega sveta general Peter Živković. Na dnevnem redu so bila tekoča vprašanja.

Beograd bo kupoval domači premog

Beograd, 28. maja. l. Občinski svet je snoči na svoji seji sklenil, da bosta občina in električna centrala odslej kupovali premog domačega izvora.

Za sanacijo »Kreditanstalta«

Dunaj, 28. maja. d. Novi garancijski zakon za Kreditni zavod ima v § 1. določilo, s katerim se zvezni finančni minister pooblašča, da v času do 30. julija 1933. prevzame jamstvo kot porok in plačnik za posojila, ki bodo po 28. maju 1931. dovoljena za rekonstrukcijo in za tekoče posle Kreditnega zavoda. Za kritje plačil iz tega jamstva se lahko izdajo zvezne zadolžnice v avstrijski ali tuji veljavi. V § 2. se finančni minister pooblašča, da se dogovori o trajanju, obrestovanju, spremembi in vračilu teh zadolžnic. V § 3. se finančnemu ministru nalaga, da mora v glavnem odboru poročati o učinkih tega jamstva in sicer vsakega četrt leta, prvič 15. junija t. l., a če zahteva tretjina članov glavnega odbora, mora poročati vsak čas. Glavni odbor lahko sklene, do katerega najvišjega znesk se lahko jamstvo še podaljša.

Dvoje temeljnih naziranj

Po povelju iz Moskve so pričeli prirejati komunisti po Češkoslovaški burne shode, ki so se že opetovano končali krvavo. Da prepreči nepotrebno prelivanje krvi, je zato oblast prepovedala že več komunističnih shodov in tako tudi shod, ki so ga sklicali komunisti v binkoštnih praznikih v Košutah na Slovaškem. Prepoved je prišla komunističnim hujskačem ko nalašč. Kajti samo protestni shodi so jim bili premalo, Moskva je zahtevala močnejše dokaze o »težkem stanju na Slovaškem«. Zato se je pripeljal v Košute komunistični poslanec Major, da porabi prepoved shoda za nove hujskarije in da nažene svoje zavedene ovčice v odkrit boj z upravnimi organi. Poslanec Major je seveda dobro vedel, da je z ozirom na pomnoženo število orožnikov vsak odpor proti vladni odredbi nesmiseln, ker more doseči samo to, da pade par nesrečnih žrtev. Ravno te pa so bile potrebne komunističnemu voditelju, ker bi na ta način najboljše dokazal Moskvi, kako vestno izpolnjuje njena povelja. In tako se je zgodilo vse čisto po programu. Pod vodstvom poslanca Majorja so se njegovi politično nezreli volivci kljub prepovedi zbrali in hoteli izsiliti dovoljenje za shod. Pričeli so napadati orožnike s kamni in noži in ko je bilo že več orožnikov ranjenih, so ti v sili sprožili salvo, da je obležalo troje ljudi mrtvih, več pa jih je bilo težko in lahko ranjenih. Posl. Major, ki je bil kriv vse te nesreče, je ostal seveda neranjen, ker je pravočasno padel na tla.

Vsled teh dogodkov so drugi dan komunistični senatorji v senatu silno ostro napadli vlado, nakar jim je odgovoril notranji minister dr. Slavik, ki je po točnem opisu dogodkov dejal: »V teh težkih časih je dolžnost vsakega dobro in pravilno mislečega človeka, da dela, misli na to in išče pota, kako bi najboljše pomagal narodu. nihče mu ne pomaga, če ga ščuva proti oboroženi sili, ki je dolžna, da očuva mir in red. Da pa moremo izvrševati to našo človeško in poslansko dolžnost, je v prvi vrsti potreben red in mir.«

V teh besedah je obsežen vzrok, da se bavimo s krvavimi dogodki, ki sami po sebi sicer niso nič bolj pomembni ko vsi enaki komunistični hujskaški shodi. Toda gre za boj dveh naziranj, ki obstoji, odkar se vodi borba v javnem življenju ljudstva. Ali naj bo glavni cilj politične borbe, da se pomaga ljudstvu, ali pa je važnejše, da se dosegajo politični uspehi in naj bodo ti kupljeni za še tako silne človeške žrtve. Z drugimi besedami bi se moglo tudi reči: Ali je politična borba sama sebi namen, ali pa izgubi vsak smisel, če pomeni njeno nadaljevanje samo nove žrtve za ljudi.

Prvo stališče zastopajo vsi resnični človekoljubi, ki se raje umaknejo iz javnega življenja, kakor pa da bi zaradi njihovih teorij trpeli ljudje. Drugo stališče pa zavzamajo oni, ki jim je politična misel vse, blagor ljudstva pa le postranska zadeva. Med temi ljudmi so komunisti na vsak način na prvem mestu in posl. Major, ki se je izkazal s tem samo kot pravi komunist, ki ne izbira sredstev. Živ dokaz za to stališče komunistov je današnja Rusija. Od leta 1917. dalje je morala uboga Rusija zaradi političnih »uspehov« komunistov preživeti že vse nesreče, ki sploh morejo zadeti kako deželo. Od gladu pa do najbolj krvavega terorja je že vse morala pretrpeti, ker je tako hotela komunistična doktrina. In danes, ko se sovjeti bahajo po vsem svetu, kako silno napreduje njihova pjatiletka, morajo ljudje v strganih obl ah stati v dolgih vrstah pred prodajalnami, da si nakupijo najpotrebnejših stvari, če jih sploh dobe. Nikjer v civiliziranem svetu ne žive ljudje tako slabo ko v sovjetski Rusiji in če bi živeli tako pri nas kmetje in delavci, bi se že davno uprli.

Toda beda posameznikov za komunistične generale ne velja.

Za nje je važno samo to, da je vsa Rusija poslušna njih komandi, da nihče ne črhne niti besede proti edino zveličavnemu sovjetskemu sistemu. V tem pa je jedro vse razlike, ki obstoji med obema osnovnima nazoroma. Človekoljubje za gotovo politično misel, ker hoče z njo pomagati sočloveku. Komunističen fanatik pa je za komunistično misel, ker hoče z njo zavladati nad sočlovekom. Prvi se zaveda, da mora biti v službi ljudstva, drugi pa hoče, da mu služi narod, prvi zapostavlja tudi svoj oseben interes, da napreduje celota, drugi pa hoče, da celota pozabi na svoj interes zavoljo blagra nekaterih.

Ni težko spoznati, da je prvo naziranje ljudstvu v korist, drugo pa ljudstvu samo v nesrečo. In če pomislimo danes na vse tiste milijone in milijone Rusov, ki so padli zaradi komunističnih ekstravaganc, potem pač moramo reči, da še nikdar ni bil noben poskus tako drago plačan ko komunističen. Vrh vsega pa so vse te žrtve padle le zato, da se sovjetski režim spremeni v amerikanizem. Niti žrtve za teorijo se niso izplačale.

Vse to pa daje narodu možnost, da z lahkoto presodi, kdo je njegov pravi voditelj in kdo ne. Kdor ne spoštuje življenja posameznika, komur niso mar človeške žrtve, ta je v najboljšem slučaju le fanatik, ki pa redno donaša samo nesrečo. Spoznati te ljudi vedno v pravem času bi morala biti prva zapoved ljudske modrosti in vsak narod bi bil obvarovan mnogih in mnogih nesreč.

Jugosl. Madjari proti budimpeštanskim teroristom

Članek lista »Naplo« iz Subotice -- »Kralju smo bili, smo in bomo zvesti«

Beograd, 28. maja. o. »Naplo« iz Subotice je objavil članek, ki se nanaša na sodelovanje madjarskih oblasti pri terorističnih akcijah na jugoslovanski zemlji. Povod članku je dalo beograjsko državno sodišče s svojo obsodbo vrhpoljskih teroristov. List pravi med drugim: »Sodba državnega sodišča za zaščito države, ki je 3 izmed obtožencev v procesu proti djakovskim teroristom obsodilo na smrt, je izšla v vseh svetovnih listih. **Vsak organ je reproduciral tudi oni del sodbe, kjer je rečeno, da so teroristi prinašali v Jugoslavijo revolverje in bombe iz Madjarske.** Čeprav je to notranja zadeva sosedne države, bi morala vendar postopati proti onim organom, ki so delili orožje in pouk v metanju bomb vrhpoljskim teroristom. Končno pa se vsa zadeva vendar le ne da spraviti pod plašč državne suverenosti,, ker jo je obsodilo tudi mednarodno javno mnenje. Prizadeti faktorji bi ne smeli preko činjenice, **da je objektivno sodišče dognalo njihovo sodelovanje pri terorističnih akcijah.** Madjarske oblasti bi bile morale uvesti preiskavo, čim je prišla afera o terorju na dan. Izvesti bi jo bile morale s tekšno intenzivnostjo in pravičnostjo, kakor je pričakovalo mednarodno javno mnenje.

Mi tu v bivši Vojvodini živimo skupno: Slovani in Madjari. **Mi Madjari smo našli tu svojo domovino, našli smo zaščito zakona.** Mi ne moremo mnogo zahtevati, mi smemo pričakovati od madjarske vlade le toliko, da ne bo preprečila poglabljanja soglasnosti in zaupanja med nami in našimi slovanskimi sodržavljani, da s svojim sodelovanjem ne bo uničila zaupanja, ki smo si ga pridobili s svojo lojalnostjo napram državi in s svojo zvestobo napram kralju. **Kralju smo bili, smo in bomo zvesti.** Če pa bi slovansko javno mnenje videlo, da pošilja Madjarska bombe za uničevanje državnih vrednot in življenja Slovanov, bo zaman naša lojalnost, zaman naša zvestoba, ničevna naša državljanska poštenost. Orgorčenje in nezaupanje bo zavzelo slovanske duše. To morajo pričakovati vsi jugoslovanski Madjari od bomb iz Madjarske. Čeprav ne eksplodirajo, rušijo jugoslovansko-madjarsko prijateljstvo in bratstvo.

Oster spor med Vatikanom in fašizmom

Fašistovski tisk nadaljuje kampanjo proti katoliški akciji

OSTER spor med Vatikanom in fašizmom

Rim, 28. maja. n. Na serijo člankov, ki jih je objavil »Lavoro Fascista« o delovanju katoliške akcije, je Osservatore Romano objavil kratko sporočilo, s katerim je obvestil vso javnost, **da so vesti o nekih tajnih sejah katoliške akcije lažne.** »Lavoro Fascista« je na to objavo repliciral in ponovno zatrdil, da so njegova odkritja avtentična. Voditelji katoliške akcije so stari nasprotniki fašizma. Oni so nekoč delovali v katoliški ljudski stranki. Katoliška akcija je pripravljala na tajen in oprezen način ofenzivo proti fašizmu, kljub temu, da sme po konkordatu (čl. 43) delovati le v verskem pogledu. Zavzela je pa docela političen značaj.

Tudi drugi fašistovski listi napadajo katoliško akcijo in »Tribuna« poziva državne oblasti, naj preprečijo nošenje papeške zastave v Italiji, ker je to zastava tuje države in ker se sme razviti le poleg italijanske državne zastave.

Oboroževanje Italije na Jadranu

Mornariški minister napoveduje novo jadransko eskadro

Rim, 28. maja. AA. Poslanska zbornica je včeraj zaključila debato o proračunu mornariškega ministrstva. Pri tej priliki je imel minister Ciriani velik govor, v katerem se je posebno bavil z novimi gradnjami ladij in s posebnostmi novih enot ter z napredkom pri graditvi ladij. Razen tega je obširno govoril o sodelovanju rušilcev pri Balbovem poletu čez Atlantik. Italijanske ladjedelnice intenzivno delajo, da ustvarijo nove enote in obnove italijansko brodovje. **V bližnji bodočnosti dobi Italija dve eskadri, vsaka po dve diviziji, ki bosta imeli podmornice in pomožne ladje, katere bodo dodane kot posebna jadranska divizija.**

Glede pomorskega sporazuma je Ciriani še vedno mnenja, da je rimski sporazum definitiven sporazum po svojem bistvu, čeprav se njega redakcija lahko še izpremeni. Toda v nobenem primeru se ne more tolmačiti tako, kakor ga tolmači Francija. Nadalje je govornik orisal stanje pogajanj, ki so se začela v Londonu, in izrazil željo, da se bodo ta pogajanja v kratkem uspešno nadaljevala.

Volilna kampanja na Romunskem

Protidržaven nastop voditelja madjarske manjšine

Bukarešta, 28. maja. n. Predsednik madjarske stranke Bethlen je imel v Cluju volilno zborovanje in velik govor, ki je v vseh političnih krogih izzval veliko senzacijo. Bethlen je napadal dr. Maniuja in njegovo vlado, češ da nista izvršila obljub, ki sta jih dala narodnim manjšinam, ker nista uveljavila zakona o narodnih manjšinah. Vse prisotne je pozval, naj izročijo upravo Transilvanije onim, ki tam živijo. Transilvanija ne sme postati kolonija Bukarešte. V Transilvaniji živi poldrug milijon Madjarov, s katerimi je treba računati. Bethlen je napadel tajnika za narodne manjšine, ki ni naklonjen Madjarom, trgovinskega ministra Manoilescuja, ker hoče uveljaviti zakon o zvezi vseh industrijskih podjetij. To, je dejal, je sovjetski sistem.

Nacionalni tisk se je na ta Betlenov govor odzval z ostro protiofenzivo.

Proces proti zagrebškim teroristom

Zagreb, 28. maja. k. Proces proti Hraniloviću in tovarišem traja že 20 dni. Danes se je nadaljevalo zaslišavanje prič. Prvi je bil zaslišan policijski detektiv Ahmed Hadžiabdić. On je izjavil, da je spoznal Starčevića v zaporu. Nekega dne je čuval zapore in takrat so pripeljali Starčevića v celico št. 21. On se je kazal napram njemu prijaznega, mu dal cigarete, ga povprašal od kod je in dr. V razgovoru je obtoženec pričel govoriti, da narod v Bosni tlačijo in da gotovo tudi on ni zadovoljen.

Odgovoril sem mu: »Pa tudi nisem«. To je bilo v mojem interesu, ker sem slutil, da je ta človek od mene nekaj želel, in on me je v resnici prosil, naj izročim neko pismo Javoru. Jaz sem Starčeviću povedal, kako je bil moj oče nekoč zelo bogat, a so mu odvzeli in da smo sedaj siromašni. V resnici je bil moj oče od nekdaj siromašen prav tako, kakor sem jaz. Dejal pa sem obtožencu, da bom odnesel pismo, češ zakaj ne bi svojemu človeku napravil kaj dobrega. Dal sem mu papir in črnilo. Izročil mi je pismo in me rotil, naj pazim, da ne bi kdo videl, kar je bilo napisano, ker bi ga v tem slučaju nihče ne rešil 10 let robije. Jaz sem to pismo vzel in ga izročil starešini«.

Starčević je pričo zavrnil in dejal, da laže. Toda priča je ostal pri svojih trditvah. Branitelji so se protivili proti temu, da bi predsednik pričo zaprisegel, in so zahtevali, da zasliši še nekatere druge priče. Državni tožilec je zavrnil ta predlog. Predsednik je moral prekiniti sejo. Po kratkem posvetovanju je sodišče odločilo, da se predlog braniteljev zavrne in Hadžiabič zapriseže.

Druga danes zaslišana priča je bil policijski detektiv Mitar Korać Tudi on je pripovedoval, da mu je leta 1929 sem izročil pismo, ki ga je napisal obtoženi Starčević gospe Lorkovićevi. V pismu je bilo rečeno, naj Lorković nemudoma zapusti državo. Predsednik ga je vprašal, če bi spoznal pismo. Prečital mu je vsebino in priča je potrdila, da je to pismo, o katerem je govoril.

Za tem je bil zaslišan trgovski potnik Miroslav Ivančič, ki je povedal, da je v zaporu spoznal Soldina. Soldin je izročil pismo za svojo ljubico Lubašićevo, ki je bila takrat pravtako v zaporu v tretjem nadstropju jetnišnice.

On je pismo Lubašićevi tudi izročil. Na predsednikovo vprašanje je obtoženi Soldin dejal, da je vse to kar je izpovedala priča, nemogoče, ker mu on nikoli ni izročil nikakega pisma in ker sploh ni z njim nikdar govoril o stvareh, o katerih je govril priča.

Zadnji je bil zaslišan Bogoljub Vitković, ki je bil prav tako v zaporu z obtoženci. Pripovedoval je o razgovorih, ki jih je imel z njimi. Proces se bo jutri nadaljeval.

Sovjetski izvoz preko Trsta in Reke

Milan, 28. maja. AA. Po poročilu ministrstva za zunanje zadeve je bila med Italijo in Rusijo podpisana pogodba, ki se z njo Rusija obvezuje, da bo uredila pristanišča v Trstu, na Reki in v Barju za izvoz svojih najvažnejših sirovin (premoga, bencina in nafte).

Nižanje plač na Japonskem

Tokio, 28. maja. AA. Vlada bo znižala prejemke državnih nameščencev za 10 do 20%. **210.000 železničarjev namerava stopiti v stavko, ako vlada izvede to redukcijo.**

Namestniki prosvetnega ministra pri nižjih in višjih tečajnih izpitih

Beograd, 28. maja. AA. Prosvetni minister je na podlagi čl. 62 in 116 zakona o srednjih šolah določil pri višjih tečajnih izpitih svoje namestnike. Ti so:

Milko Popović, ravnatelj v p. v Beogradu, na zasebni ženski gimnaziji v Ljubljani; **Radoslav Djordjević**, načelnik prosvetnega ministrstva na moškem učiteljišču v Ljubljani in zasebnem nunskem učiteljišču, **dr. Dušan Rojnič**, profesor višje pedagoške šole v Beogradu, na ženskem učiteljišču v Ljubljani, **Jovan N. Jovanović**, ravnatelj učiteljišča v p. na učiteljišču v Mariboru in na privatnem učiteljišču v Mariboru, **dr. S. Jovanović**, prof. univ., na klasični gimnaziji v Ljubljani in na privatni gimnaziji v Št. Vidu; **dr. Dragotin Lončar**, šef prosvetnega odelka banske uprave, na prvi realni gimnaziji v Ljubljani; **Jovan Kangrga**, inspektor prosvetnega ministrstva, na drugi realni gimnaziji v Ljubljani in privatni ruski gimnaziji v Hrastovici **dr. Milan Stojilković** prof. univ., na tretji realni gimnaziji v Ljubljani, **Ilija Lalović**, inspektor prosvet. ministrstva, na klasični gimnaziji v Mariboru, **dr. Miodrag Ibrovac**, prof. univ. v Beogradu, na realni gimnaziji v Mariboru in v Murski Soboti; **Svetislav Petrović**, prof. višje pedagoške šole v Beogradu, na realni gimnaziji v Celju.

Ukazi in odredbe v vojaški službi

Beograd, 28. maja. Z ukazom Nj. Vel. kralja so bili postavljeni v rezervo v sanitetski stroki: kapetan II. raz. dr. **Bicelj Joško**, pehotni poročniki: **dr. Kopore F. Josip, dr. Turšič M. Alojz, dr. Vedriša M. Ivan, dr. Polaček D. Franjo, dr. Debeljak R. Gvidon**, artiljerijski poročnik dr. **Mrkvička**, pehotna podporočnika **dr. Ž nik Dragutin** in **Bur' aš Jakob**, administrativni podporočnik **Štiblar F. Vekoslav**.

Ministrstvo za vojsko in mornarico je premestilo podporočnika **Gredlja Viljema** kot referenta k poveljništvu 2. artiljerijske oblasti, k artiljerijski inspekciji pa kapetana II. razr. **Goloba Franja** in poročnika **Golea Jožefa**.

Za manipulante v artiljerijskih skladiščih so bili postavljeni poročniki Zidar František pri 1., Rus Feliks pri 2. in Pagon Zoran pri 3. artiljerijski diviziji.

Ženitveno dovoljenje sta dobila kapetan I. kl. **Sproc Anton** za poroko z gdč. **Berto**, hčerko posestnika **Ivana Pusta** iz Marije Gradca, in poročnik **Cvirn Stanko** za poroko z gdč. **Justo**, hčerko upokojenega železniškega zvaničnika **Kranjca Mihaela** iz Maribora.

Seznam klimatičnih in turističnih krajev

Beograd, 28. maja. AA. Na podlagi člena 9 zakona o davčnih in taksnih olajšavah hotelske industrije z junija 1930 in na podlagi pravilnika o izvedbi tega zakona je finančni minister v sporazumu s trgovinskim ministrom izdal seznam klimatičnih in turističnih krajev, ki imajo pravico do teh ugodnosti.

V Dravski banovini so tile kraji:

Begunje, Bohinjska Bistrica, Bistrica ob Dravi, Bohinj. Srednja vas, Braslovče, Brezje, Breznica, Brežice, Celje, Cerknica, Črna, Dovje-Mojstrana, Dravograd, Fram, Gornja Radgona, Gornji grad, Gozd, Hoče, Jesenice, Jezersko, Kamn. gorica, Kamnik, Kamn. Bistrica, Kočevje, Kokra, Kostanejvica, Kočevje, Kranj, Kranjska gora, Krško, Lesce, Litija, Lož, Ljubno, Ljutomer, Logatec, Logarska dolina, Maribor, Medija-Izlake, Mekinje, Mežica, Mozirje, Novo mesto, Ormož, Planina, Podkoren, Polzela, Poljce, Pokljuka, Preddvor, Prevalje, Ptuj, Ptujska gora, Radovljica Rateče, Ribnica na Pohorju, Rogatec, Ruše, Selo, Sevnica, Slovenjgradec, Slovenska Bistrica, Žirovnica, Šmarje pri Jelšah, Šmartno na Pohorju, Sv. Lenart v Slov. goricah, Škofja Loka, Šoštanj, Šenturška gora, Sv. Vid, Topolšica, Trebnje, Tržič, Velika Planina, Velenje, Višnja gora, Vitanje, Vuhred, Vuzenica.

VREMENSKA NAPOVED

Dunaj, 28. maja. d. Lepo vreme je od zapada sem ogroženo.

Zborovanje državnih uradnikov pri Mikliču

Ljubljana, 28. maja.

Nocoj se je vršil pri Mikliču informativen sestanek članov Podpornega društva finančnih in drugih uslužbencev državne uprave za Dravsko banovino, ki je bil prav lepo obiskan. Predsednik g. Dolžan je imel izčrpen referat o dosedanjem delu v bolniškem skladu, ki stopi v veljavo 1. junija t. l. Sklad je bil ustanovljen 1. marca in šteje doslej že 722 članov, od teh 499 v Ljubljani. Članstvo bolniškega sklada je vezano s članstvom v pogrebnem skladu, tako da mora biti vsak član bolniškega sklada obenem tudi član pogrebnega. Mesečni prispevek v pogrebnem skladu znaš od 6 do 10 Din, v bolniškem pa 10 Din. Pogrebni sklad šteje doslej 1104 člane.

Bolniški sklad ima v Ljubljani svoje zdravnike, med njimi večinoma specijaliste za vse bolezni, dočim bodo na deželi vršili službo za članstvo občinski zdravniki. Predsednik g. Dolžan je prebral pravilnik, ki ima 25 precej obširnih členov in velja do prihodnjega občnega zbora. Po njem imajo člani brezplačno zdravniško ordinacijo, dobavo zdravil in prosto oskrbo na Golniku za določeno dobo. Sklad daje tudi podpore rekonvalescentom in siromašnim članicam — rodnicam. Ko bo imel sklad dovolj članov, bo ustvaril širši okvir bolniškega zavarovanja.

Za Ljubljano bodo izdajali nakaznice za zdravnike naslednji poverjeniki: Viktor Bischof, finačna direkcija, Viktor Markič, deželno sodišče, Josip Kobal, poverjeništvo UJU, Josip Kočevar, banska uprava.

Za deželo poverjeniki še niso določeni, bodo pa tekom prihodnjega meseca.

Praznik našega 40. pešpolka »Triglavskega«

Uspela slava -- Govor polkovnika Jovana Cvijića o pomenu polkovne slave in o junaštvu najboljših sinov naše domovine

Ljubljana, 28. maja.

Na vojašnici 40. pešpolka »Triglavskega« je danes vihrala zastava, ki je pričala, da ima polk svoj praznik, svojo slavo, ki jo ta polk slavi v spomin na dan, ko je »Slovenski planinski polk« premagal sovražnika pri Kotlah med koroško ofenzivo leta 1919.

Na prostranem dvorišču v vojašnici je številne goste sprejemal domačin komandant polka polkovnik Jovan P. **Cvejić**. Svečanosti so se udeležili divizionar g. Bogomir **Ilić**, ban g. Drago **Marušič**, podžupan prof. **Jare**, zastopniki Sokolov starosta **dr. Pipenbacher**, župni podstarosta Milko **Krapež** in starosta Sokola IV. br. **Zebal** in številni drugi odlični zastopniki naše javnosti, korporacij in zavodov. Univerzo je zastopal prof. dr. **Hadži**. Navzoči so bili tudi oficirji vseh ljubljanskih edinic z gospemi.

Slavnost je pričela ob pol 11. uri, ko so prinesli polkovno zastavo, s katero je polk to pot prvič slavil svojo slavo. Obrede so opravili pred polkom za katolike kurat Josip **Cuderman**, za pravoslavne z lomljenjem kolača prota Dimitrije **Janković** in za muslimane iman Mehmed **Ahmetašević**.

Govor polkovnika Cvejića

Pred parado polka je imel tale govor komandant polka polkovnik Jovan P. **Cvejić**:

Vojaki!

Današnji dan je najbolj svetel dan v zgodovini našega polka in zato ga naš polk slavi. V naši vojski ima vsak polk svoj dan za slavo. To je navadno zgodovinsko pomemben dan, ko je bila dobojevana zmaga ali osvobojena pokrajina ali mesto. Naš polk slavi današnji dan kot spomin na 28. maj leta 1919, ko je polk premagal odpor sovražnika pri Kotlah ob koroški ofenzivi. Kot spomin na ta dan, vam bom razložil pomen današnje polkovne slave.

Ob koncu leta 1918, vojaki, smo popolnoma obvladali našega sovražnika, ki je vstal l. 1914 proti naši domovini, in to s hrabrostjo in požrtvovalnostjo naše vojske in z velikim patriotizmom našega naroda in s pomočjo naših velikih zaveznikov. Dne 1. decembra 1918 je bilo izvršeno ujedinjenje našega troimenega naroda v današnji veliki in svobodni kraljevini Jugoslaviji. Naš severni sosed je pa v nadi, da bi slabil našo domovino, zbral svoje najboljše čete ki so mu še ostale, da bi z njimi zasedel in ugrabil celo Koroško s tradicionalnim slovenskim Gosposvetskim poljem. Tu so čete v začetku maja l. 1918 prekoračile Dravo in začele prodirati v srce naše lepe Slovenije. To prodiranje je pa bilo kmalu ustavljeno na celi črti s pomočjo velikega rodoljuba prvih in najboljših sinov Slovenije. Naš polk, ki se je tedaj imenoval »Slovenski planinski polk« je 8. maja zasedel pozicije pri Slovenjgradcu in ni pustil sovražnika z vztrajno borbo niti koraka naprej. Ukrati se je polk pripravljal, da napade sovražnika in ga prepodi iz dežele. Komandant polka je bil tedaj polkovnik Raktlj. Vse priprave so bile v redu 27. maja, rano zjutraj 28. maja pa se je začela ofenziva.

Na prvo sovražnikovo pozicijo je naš polk zadel pri Kotlah. Bila je zelo utrjena s številnimi mitraljezami in s težkimi topovi. Napad se je začel ob 4. zjutraj. Borba se je vnela takoj huda, ker je sovražnik pričakal naše bataljone z ognjem iz pušk, mitraljez in topov. Toda nič ni zadržalo naše vojake, ki so imeli pred očmi samo zmago in sveto dolžnost do kralja in domovine. S pomočjo artilerije so sovražnikove vrste zelo oslabili in razmajali njegov položaj. Nato so pa s silnim naskokom okoli 17. ure prepodili sovražnika iz položaja in ga nagnali v divji beg. Naslednji dan 29. maja je polk pregnal sovražnika iz vsega ozemlja do Drave. Dne 4. junija so prišli pontonirji, ki so spravili ponoči naše čete preko Drave in 6. junija je naš polk pognal sovražnika tudi tu in zasedel Gosposvetsko polje.

Pri prehodu Drave se je posebno odlikoval podporočnik Franc Miklavčič. On je že podnevi spravil čez Dravo odelek vojakov z mitraljezo na pontonu med hudim sovražnikovim ognjem. Na levi strani Drave se je spopadel z mnogo močnejšim sovražnikom in se z njim boril, dokler mu niso prišle na pomoč še druge čete. Za to je Nj. Vel. kralj odlikoval z redom Belega orla z meči, kakor je odlikoval tudi mnogo drugih vojakov.

Zmaga je bila popolna kmalu po 28. maju, ko je polk zlomil sovražnikov odpor pri Kotlah. Zato slavi ta dan polk vsako leto.

Vidite, vojaki, kakor so vaši starejši tovariši ljubili domovino, tako jo je ljubil ves naš narod in je za njo dal življenje, kadar je bila v nevarnosti. Na kosteh teh junakov je zgrajena naša velika kraljevina Jugoslavija. Na vas pa je in na vseh mlajših pokolenjih, da čuvate in ohranite svobodo naše domovine in edinstvo našega troimenega naroda, kajti v tem edinstvu je naša veličina in moč. Prepričan sem, da vam bodo vojaki, vaši starejši tovariši za vzgled in da boste udani branitelji našega vzvišenega kralja in naše mile domovine pri kakršnikoli nevarnosti, ki bi se pojavila izven domovine ali v njej.«

Ko je komandant čestital k slavi vojakom, so zaklicali vsi navdušeno trikrat »živio!« Nj. Vel. kralju in Njegovemu presvetlemu domu. Sledil je paradni marš, nakar je domačin povabil vse goste na zakusko, kjer je prebral

pozdravno brzojavko Nj. Vel. kralja,

ki se glasi: **Komandantu 40. pešpolka, Ljubljana. Srečna vam slava, junaki moji, sledite v izvrševanju dolžnosti uspehom moje pehote, ki je bila v bojih za ujedinjenje in osvobojenje nepremagljiva. Živeli! Aleksander.**

Vojaška veselica

Popoldne je zopet oživelo na velikem dvorišču vojašnice Kralja Petra. Vršila se je imenitna vojaška zabava, ki bo ostala vsem še dolgo v spominu. V šotoru na sredi dvorišča se je zbralo odlično občinstvo, med katerim smo opazili poleg domačina komandanta polka g. **Cvejića**, načelnika štaba divizije polkovnika **Miličevića**, komandanta 16. art. polka polkovnika **Jovanovića**, deputacijo Sokola IV. v krojih in predstavnike raznih korporacij.

Točno ob 15·30 je zaigrala godba dravske divizije sokolsko koračnico, nakar je strumnih korakov prikorakala pred šotor četa kaplarjev s puškami, ki je pod vodstvom podporočnika **Gjorgjevića** izvedla 4 proste vaje s puškami, s spremljevanjem godbe skladno in precizno, ter žela zlasti ob koncu vaje, ki jo zaključi salva iz pušk gromovit in navdušen aplavz. Na provizoričnem odru so se vršile nato razne pevske točke in deklamacije, ki so jih izvedli gojenci vojne akademije in vojaki 40. pešpolka. Zlasti lepa nastopa sta bila »Vojakova smrt« in »Skozi Albanijo«. Veliko zabave so nudile atrakcije na kolesih, ki so jih izvedli vojaki kolesarskega bataljona in pa tekma v vrečah. Končno so izvedli vojaki nekaj vaj na orodju, nakar je sledila nogometna tekma med reprezentanco vojašnice »Vojvode Mišića« in domačega vojaškega kluba »Triglav«. Po končanem sporedu se je nato razvila zelo prijetna in živahna zabava, ki je potekla v splošno zadovoljstvo vseh navzočih. Slava 40. pešpolka je znova pokazala, da vlada v naši hrabri armadi duh, na katerega je lahko vsa država ponosna. 40. pešpolku in njegovemu vrlemu komandantu še enkrat naše iskrene čestitke.

Slava celjskega 39. pešpolka

Celjski polk je včeraj na slovesen način obhajal svojo slavo. Z zastavo in godbo na čelu so vojaki odkorakali na Glazijo, kjer so se zbrali predstavniki vseh celjskih oblastev in uradov, deputacija Sokolov v kroju, zastopniki drugih društev ter mnogo občinstva. Po prihodu domačina polkovnega komandanta g. polkovnika Kostića se je vršil najprej pravoslavni obred sekanja kolača, ki ga je opravil g. prota Čutić, nato pa katoliški, ki ga je izvršil g. opat Jurak. G polkovnik Kostić je nato v lepem govoru tolmačil vojakom pomen polkovne slave, ki se obhaja kot spomin na oni dan, ko je pred dvanajstimi leti tedanji celjski polk po ljutem boju zavzel mesto Črna na Koroškem. Pozval je vojake, naj vskliknejo Nj. Vel. kralju. Godba je zaigrala državno himno, komandant pa je nato prečital brzojavne čestitke, ki sta jih poslala vojni minister in komandant divizije. Gostje so nato čestitali komandantu, ki jih je povabil na zakusko. Popoldan se je na Glaziji vršila zabava za vojake z raznimi sportnimi prireditvami in igrami, zvečer pa so oficirji priredili družabni večer v Celjskem domu.

Za planinski dom na Lubniku

Škofja Loka, v maju.

V dovolj razsežni skupini Škofjeloškega gorovja, ki se v pestrih in prirodno nadvse zanimivih pobočjih, rebrih in holmih širi prav do mej, je poleg Blegoša gotovo najizrazitejši 1024 m visoki Lubnik. Z Lubnika imamo razgled na vse strani. Oko zazre z njegovega vrha dolgo vrsto Karavank, Selško dolino z Ratitovcem, preje imenovani Blegoš, vse Sorško in Kranjsko polje, Polhovgrajske dolomite in skupine kamniškega hribovja.

Zategadelj se je v planinskih krogih porodil načrt za zgradbo primernega planinskega doma na vrh gore. Načrt bo uresničila škofjeloška podružnica SPD pod predsedstvom odvetnika dr. Franceta Jerale. Z gradnjo bodo še letos pričeli. Nabiralna akcija je pravkar v teku in smo prepričani, da bo meščanstvo radevolje pripomoglo s prispevki za uresničenje načrta. Zbranih je že več tisoč dinarjev, pa tudi druge ugodnosti so obljubljene. Sedanja sredstva vendar niso tolika, da bi odbor mogel precej h graditvi. Koča bo stala nad 40.000 Din.

Govoriti o potrebi in smislu planinskega doma na Lubniku bi bilo popolnoma odveč, saj je priroda škofjeloške okolice tako bogato posejana z zanimivostmi, da bo nova koča zgolj lep člen v verigi mikavosti in užitka za posestnike te zemlje.

Strupen plin v hrastniškem rudniku

Dva delavca so na srečo rešili

V hrastniškem rudniku bi se bila pripetila v sredo skoro velika nesreča. Ko je šel paznik opoldne po rovu, je opazil pred seboj vodjo motorja Alaufa ter vozača Vovčka. Oba sta bila v nezavesti. Paznik je uvidel, da je hitra pomoč potrebna. Zato je ukrenil, da so oba ponesrečenca odnesli v rudniško bolnico. Vovčko je prišel kmalu k zavesti, Alauf pa šele nekaj ur pozneje.

Oba delavca sta sedaj že izven nevarnosti, manjkalo pa ni dosti, da bi ju odnesli mrtva iz rova. Dognano je, da je nezgodo zakrivil v prevoznem motorju iz bencola uhajajoč strupen plin.

Luče pri Ljubnem

Medved, ki se je potikal na vrheh Rogatca, je prišel v Podvolovlek ter je kmetu Robniku Vinkotu, p. d. Koniku, raztrgal 2 ovci, Špehu Francetu, p. d. Zg. Špeh, pa manjka kar 6 ovac. — v torek 26. t. m. je kosmatinca opazil hlapec od Komika, kateri je v Riberskih vrheh iskal gospodarjeve ovce. — Lučko lovsko društvo pod vodstvom g. Kosmača je započelo neljubega gosta zasledovati, škoda le, da dosedaj brez uspeha. Kosmatinc je po svoji priprostosti vendar le jako zvit, menjava svoj brlog. Kmetje se pa medveda jako bojijo.

Tujsko prometno društvo si je nabavilo jako okusno izdelane klopi, katere so razmeščene po vasi, kakor tudi v hribčkih okolice. Kopališče na Lučnici bo v najkrajšem času prestavljeno na jako pripravno mesto.

Sokolstvo

SOKOLI V ŠTAJERSKEM GRADCU.

V nedeljo 17. maja je imel Sokol v Gradcu krasen večer v svojem domu. Po 16. letih prestanka je pokazal Sokol v Gradcu prvič dovršeno telovadbo mož, žen in mladeži ob godbi na klavirju. Vaje na vseh orodjih so bile dovršene. Občinstva je bila polna dvorana. In Gradec je vendar mnogo bolj oddaljen od domovine nego — Jugoslavija, Čehoslovakov je mnogo manj nego je Jugoslovanov...

SOKOLSTVO NA DUNAJU.

(Od našega rednega dopisnika.)

Tudi po vojni je sokolsko gibanje in življenje na Dunaju jako živahno, seveda ne slovensko, marveč češko. Vsak okraj ima svoje sokolsko društvo, in vsa so združena v »Sokolski župi dolnjeavstrijski«, ki ima svoj sedež v Češkem Domu (Hotel Pošta v I. okraju, Drachengasse 3). Tam poleg je tudi šolsko društvo »Komensky«, pevsko društvo »Lumír«, Akademsko društvo, Slovanska beseda in druga društva.

V vseh okrajih imajo dvorane za telovadbo, imajo arene za poletno telovadbo na prostem, a za javne nastope imajo Stadion, ki je last društva »Češko srce«, Matice vseh društev. Nahaja se na koncu X. okraja, prav ob končni postaji tramvaja 67.

V Sokolu so v glavnem le pristaši meščanskih strank, kajti socijalisti imajo svoje Tělocvične jednote, ki imajo podoben kroj, izvzemši na čepicah rdeče teme in črne ovratnice. Tudi te Jednote so jako mnogobrojne, so isto tako češke, kakor sokolske vrste, in izpopolnjujejo v mnogih ozirih vspešno delo za češko manjšino na Dunaju.

Minule Binkošti je Sokolstvo na Dunaju pokazalo svojo moč, svoje delo, pokazalo je, kako je postalo mogočen faktor v življenju češkoslovaškega naroda v tem velikem mestu. Priredilo je svoj letošnji zlet v velikem obsegu, ki se je divno obnesel. — Že v soboto je bila slavnostna akademija v Konzerthausu, v tej morda največji in najlepši dvorani srednje Evrope. Osem dni prej že so bili vsi sedeži razprodani. — Akademija sama je v ponos dunajskim Čehom.

Na Binkošti pa je bil prvi pravi dan sokolskega zleta z javno telovadbo povsem po načinu dosedanjih praških zletov. Nad 18.000 vstopnic je bilo razprodanih. Veličasten je bil pogled po Stadionu. Ta Stadion je za Čehe krasna prireditev. Poleg njega pa je še najmanj tako velik prostor za postranske potrebe. Poleg stalnega »Hostinca« je nasajen mlad lipov drevored, ki bo za nekoliko let prava krasota in poleti — dobrota. Na Stadionu so bili postavljeni zvočniki za poveljevanje in za govore. — Starosta sokolske župe avstrijske br. Velek je pozdravil vse navzoče in posebe goste iz ČSR, zastopnike Čsl. Obce Sokolske, med njimi imenoma tudi med Slovenci dobro znanega br. Pragra. — V imenu Čsl. Obce je govoril br. dr. Rudolf Křovák. In ko so Sokoli iz Plznja pripenjali trak najstarejši sokolski zastavi na Dunaju »Sokol Viděn, I.), je godba zasvirala himno »Kde domov můj« in »Nad Tatru se blýska«. — Na koncu vseh nastopov so nastopili v slikoviti skupini vsi Sokoli, Sokolice in mladež, in končno smo videli divno sliko — Byvali Čechove ob zvoku iste stare koralne pesmi. — V pondeljek je bil dan Slovakov. Videli smo vse možne njihove narodne plese v divnih skupinah.

Skratka: Na tem tujem Dunaju sta bila binkostna praznika — velika slovanska dneva, sokolska dneva, na katera morejo biti ponosni Čehoslovaki in mi ž njimi.

*

Nekako središče sokolskega življenja je Narodni Dom v Turnergasse 9., kjer se je vgnezdil tudi naš »Slovenski Krožek«, ki je postal član društva za vzdrževanje tega Doma na Dunaju. Tu smo Slovenci doma, smo na svojem, — tu smo vsako nedeljo v večjem številu zbrani.

Prihodnjo nedeljo bomo tu v svojih prostorih imeli tudi zastopnike Udruženja Jugoslovanskih žena in pa akademske mladine, ki je združena v »Slogi«. Krožek jim bo predaval filme svojih štirih letošnjih izletov: film tirolske slavnosti pred Karlovo cerkvijo in film zleta Udruženja žena in »Sloge« pretekli petek v Bockkeller v Nussdorfu, kjer je bil navzoč tudi poslanik dr. Andjelinović.

Mirko Javornik:

Polet čez ocean

(Dalje.)

Defekte sem imel redko in tovariši so se me začeli izogibati kakor v bojazni, ki je bila le nerodno naličena zavist. Bili so vsi praznoverni, le jaz sem letal brez talismanov.

Ko sem šolo že skoro končal, se mi je zgodila nesreča. Vnel se mi je aparat. Ni bilo visoko in pristal sem na čudnem terenu, napol omamljen in precej ranjen. Vsi so govorili, da je bil to izreden slučaj, da sem se rešil. Vraga, kakšen slučaj — saj sem bil ves čas miren in sem se zavedal, kaj moram storiti, da ne poginem.

To me je še bolj zresnilo in postal sem še samozavednejši. Bil sem prepričan, da moram vedno imeti srečo in da se mi ni treba ničesar bati. Na zemljo me ni dosti več vezalo, dasi sem občeval z ljudmi, hodil v družbo in na zabave. Bil sem kot planinec, ki o svojih najsilnejših in najtišjih doživetjih tam gori molči. To je bil nekak tajen, tesan spoj z naturo. Kogar je to prijelo, ga ta objem ne spusti do smrti.

Ljudje, ki so usmerjeni v višino in prostranost, nimajo sreče na svetu. To si zapomnite. Menda je že tako usojeno.

Ko sem dovršil šolo, so me silno vabili, naj vstopim v armado. A ozka uokvirjenost v operacijske načrte in terensko fotografiranje ni bilo zame. Šel sem v Berlin na enoletni praktični kurz in dobil diplomo letalske akademije.

Breguet mi je kupil malo sportno letalo in z njim sem se udeležil prvega krožnega leta po Evropi. Novinca sva bila dva, jaz in Knot Hilghers, kolega z akademije. Zmagal sem s peturnim naskokom in ves svet se mi je čudil. Cilj je bil v Berlinu, kjer so me poznali in me sprejeli kot Boga.

Še sam nisem verjel, da je res. V nepregednosti obrazov, krikov, letakov, smeha, rož in reporterskih namer sem uzrl in videl samo gospodično, ki mi je v imenu domovine izročala šop krvavo rdečih vrtnic. Pozneje sem ji dejal, da je bil to simbol.

* * *

Drugi del tragedije.

Do zdaj sem vam povedal samo prvi del. Sebe. Igro o moji tragediji, da povem sentimentalno. V Berlinu s je začel drugi del. Protiigra. Ona — ženska. Princip sveta proti principu višav in duha.

Mlle. Jeanne Besnardova je bila hčerka berlinskega poslaniškega tajnika in ena najbolj znanih mladih dam iz berlinske družbe. To sem izvedel pozneje.

Saj veste, kako je pri takih sprejemih. Človeka utrujajo. Jaz sem hrepenel proč, v mir. Ne da bi preziral priznanje. Človek za vsako svoje delo išče priznanja. Nesebičen je samo tisti, ki tega ne kaže na zunaj. Ampak poznal sem maso. Pa kaj bi vam govoril.

Drugi dan je bil slovesen diner na poslaništvu. Komaj sem čakal ure, zakaj gospodična Jeanne je bila v mojem življenju prvo srečanje, ki se me je dojmilo vse drugače ko tista slučajna poznanstva in ljubezni z ulic ali s promenad. Bilo je eno od tistih erotičnih srečanj, kot srečanje in zbližanje dveh magnetov, ki vse atome uredi in usmeri na združitev. Ali brez primere povedano — eno od tistih, ki človeka vzbuni in vzbudi strast. Je nekaj v nas, kar ni ne v pogledih ne v besedah, pa je močnejše od njih.

V meni se pa ni zganila ravno strast, ampak še nekaj silnejšega, kar me je prevzemalo in prepajalo vsega.

Nisem mislil, da bi bilo pri meni še to mogoče. Imel sem se za tako usmerjenega, da bi mogla samo smrt pretrgati mojo pot.

A to je bil samo namišljena življenskost človeka pri dvaindvajsetih letih in narava je šla nezaznatno preko nje.

Ko je auto obstal pred poslaništvom, sem kar planil med novinarji po stopnicah v prvo nadstropje in v sprejemnico. Mlle. Jeanne je bila že tam v bajni, rdeči toaleti. Ostala mi je v spominu, ker je bila ena izmed odtenkov, ki so rdeli na nebu, kadar sem ob solnčnem zahodu letel.

Ko sem jo pozdravil, sva se pogledala iz dna v dno, a ona je pogled brž povesila.

Dovolj mi je bilo to. Novinarji so me odvlekli in dajal sem jim izjave, ki so bile še več kakor drzne.

Pri dinerju sem sedel poleg Jeanne in nisem mnogo govoril, čeprav je zahtevala, naj ji govorim o sebi. A je bilo preveč ljudi in preveč glasov in preveč zahtev, da bi se človek odpiral na globoko.

A sva postala kljub temu velika prijatelja in sva se razumela bolj s pogledi kot z besedami.

Jeanne me je začela potem ogovarjati z »mon héros silencieux« (moj molčeči junak), kar se mi je zdelo kot božanje.

Bilo mi je lepo in sesal sem vase njene lase, njene kretnje, njene poglede.

Bile so napitnice. Dviganje čaš in šumenje vina. Nisem dosti čul, jaz sem pil na zdravje svojega življenja, ki je valovilo z valovi njenih las.

Skoraj bi se mi zdelo vse otročje in romantično, da nisem pri vsem tem zaigral sebe. Bi dejal mladosti. A mladost je zame edina možna oblika življenja.

Včasih nisem verjel v nič, najmanj v heroizem zaradi žensk, ki se mi je zdel neskončna neumnost. Priznaval sem le heroizem zaradi samega sebe. A tisti večer se nisem pomišljal, ko me je Jeanne pozvala, naj se dvignem čez ocean. In sem ji obljubil. Sij njenih oči se je še zvečal.

»In avion bo nosil vaše ime.«

* * *

(Dalje prihodnjič.)

Ceste in tramvaj

Ljubljana, 28. maja.

Ljubljana stoji pred velikimi dogodki. Danes so se na postaji pojavili novi vozovi električne cestne železnice, nič večji sicer, kakor so dosedanji, toda lepi, zeleni, čisto drugače opremljeni in načičkani, in ljubljanska javnost se je zbrala tam in jih je sprejela s široko odprtimi usti in velikimi očmi. Tramvaj, ti naša ljuba in edina senzacija v teh praznih in žalostnih dneh! Kdo te ni fotografiral, kdo ti ni pisal slavospev, kdo si ni pritrgal nekaj minut svojega dragocenega časa in ni z občudovanjem obstal ob tvojem novem rojstvu? Tramvaj, ti naša edina senzacija in naš edini up!

Zelo hvalevredno je res, da je naš magistrat skoraj vso svojo skrb posvetil reištvi tega našega orednjega vprašanja. Že nekaj mesecev sem ropočejo krampi in lopate in električne mašine po Ljubljani. Zakon narave je tak: kadar hočeš kaj novega zgraditi, moraš zmirom nekaj starega podreti. In tako so prišli delavci na ulice in so razkopali tiste stare tlakove, po katerih smo Ljubljančani doživeli že toliko veselih in žalostnih srečanj in ur, razkopali so in so prekladali sem in tja vse te težave in komplikacije našega mestnega življenja: kanale, vodovode, plinske napeljave, telefonske kable — in samo vrag ve, kaj vse nas pod zemljo še veže med seboj. Pošten Ljubljančan je lahko samo hodil okrog in zijal, zijal nad vsemi temi neznanimi stvarmi in nad vso to nezaslišano umetnostjo dela, ki se je prišla razkazovat na ulice. Kriza, pravijo, kriza — eh, dokler bo toliko veselega obrata po svetu, dotlej nas kriza še ne bo.

Polagoma, čez teden, čez dva, pa je pošteni Ljubljančan zaprl svoje zijalo in v njegovi duši se je zdramil državljan in gospodar. Najprej so mu šli na živce ti večni jarki, preko katerih se še trezen človek sredi belega dne komaj prekoplje, in ti neskončni kupi prsti, s katerih pešec vedno pomalem zajema v svoje šolne. Potem se je zbudilo v njem sočustvovanje z vozniki, ki nimajo voziti skoraj nikoder več. Nazadnje pa je zinil jezikav človek, da za tale bore tramvaj naših cest v resnici ne bi bilo treba prekopavati ne sedemkrat ne trikrat, da bi jih ne bilo treba za vodovod posebej, za kanale posebej in posebej za vsako stvar, temveč da bi jih bilo dovolj enkrat samkrat in jih enkrat samkrat potem potolči in utrditi s tistimi imenitnimi mašinami. In tako se je nazadnje zgodilo, da je za poštenega Ljubljančana to večno prekopavanje cest postalo še večja senzacija kakor tramvaj sam, le da je ta nova senzacija zanj malo manj vesela in da se ob razpravljanju te pereče stvari neprestano trka na prsa, češ, jaz sem davkoplačevalec.

Biti davkoplačevalec — to res ni zavidanja vreden poklic. **Fri.**

Celje

* **Iz vojaške službe.** V Niš je predstavljen g. poročnik Zečević, ki je bil med Celjani zlasti pa med lovci zelo priljubljen. Njegovi znanci in prijatelji mu želijo na njegovem mestu mnogo sreče.

* **Javna seja občinske uprave** bo nocoj ob 18. uri v posvetovalnici na mestnem načelstvu.

* **Predstojništvo mestne policije se je včeraj preselilo** iz dosedanjih prostorov na sreskem načelstvu v svoje nove prostore na mestnem načeltvu. Prijavni urad se nahaja v sobi št. 39 v prvem nadstropju, t. z. Radakovičeve hiše.

* **Klavirski večer.** Opozarjamo, da se bo vršil klavirski večer gojencev Glasbene Matice nocoj ob 20. v Mestnem gledališču, ne pa jutri kakor je bilo prej določeno.

* **Razporedi za zgradarino.** Mestno načelstvo opozarja, da so razporedi za zgradarino za leto 1931 pri davčni upravi razgrnjeni na vpogled od 26. maja do 2. junija ter da se bodo davčnim obvezancem dostavili posebni plačilni nalogi.

* **Tečaji za nepismene vojake** celjske garnizije se bodo pričeli ta teden. Podučevali bodo učitelji mestne in okoliške narodne šole, ki so že doslej z velikim uspehom podučevali nepismene vojake.

* **Mestni kino** predvaja od petka do nedelje prvo revijo v zvočnem filmu »Paramoutovo parado«. V glavnih vlogah Evelyn Berd, Beograjčanka Ljubinka Bobićeva ter Zagrebčan Dubravko Dujsin,

* **Ekspozitura OUZD v Celju** bo od 1. junija 1931. dalje uvedla letni delovni čas, in sicer ob ponedeljkih in petkih bo redno uradovanje od 7. do 13. in od 16. do 18. ure; ob torkh, sredah in četrtkih pa od 7. do 13. ure. Popoldne vrši za nujne primere samo en nameščenec dežurno službo od 16. do 18. ure. Ob sobotah bo redno uradovanje od 7. do 12. ure ter dežurna enega nameščenca od 12. do 13. ure. Na nedelje in praznike delo počiva, a za nujne primere vrši samo en nameščenec dežurno službo od 9. do 11. ure. Za sprejemanje strank je odrejen čas od 8. do 13. ure, ostali čas pa za notranje uradovanje.

* **Podmladek Rdečega križa** pri šolskih sestrah priredi v soboto 30. t. m. ob 20. v šolski telovadnico predstavo »Jeftejeva hči«.

* **Smrtna kosa.** V javni bolnici sta umrla dne 27. t. m. Pec Julijana, 59-letna prevžitkarica iz Bezine pri Konjicah, 28. t. m. Stoleker Anton, 57-letni posestnik iz Vrbja pri Žalcu.

* **Donski kozaki pridejo v Celje.** Znameniti zbor donskih kozakov »Platov« pride v Celje, kjer bo v četrtek 4. junija na Telovo v Mestnem gledališču priredil koncert. Predprodaja vstopnic v knjigarni Goričar & Leskovšek.

* **Lizol je pila** v sredo zvečer neka ženska na Glavnem trgu. Rešilni voz jo je prepeljal v bolnico, kjer so ji izprali želodec, tako da je izven nevarnosti.

Iz Dravske banovine

d **Ban g. dr. Drago Marušič danes ne bo sprejemal strank, ker bo službeno zadržan.**

d **Odkritje Fleišmannovega spomenika** počasti tudi Zveza kulturnih društev, ki je prijavila svojo udeležbo.

d **Slovensko planinsko društvo objavlja,** da bo otvorjena Orožnova koča pod Črno prstjo v soboto in nedeljo 30. in 31. maja. Za stalno se otvori Orožnova koča 3. junija t. l. Izleti na Črno prst so ravno v tej sezoni najlepši.

d **Volna, bombaž, nogavice in pletenine** v veliki izbiri pri Karlu Prelogu, Ljubljana, Židovska ulica 4 in Stari trg 12. 600

d **Vremensko poročilo.** Včeraj je kazal barometer v Ljubljani 761·2, termometer 15.3, relativna vlaga 83%, jasno. V Mariboru je kazal barometer 760.2, termometer 16.7, relativna vlaga 79%, smer vetra NW, jasno. Opazovanja ob 7. uri. Najvišjja temperatura je bila v Ljubljani 26.2 (13.1), v Mariboru 28.1 (13.6), v Mostaru 26.2 (16.7), v Zagrebu 26.1 (13.9), v Beogradu 15.4 (25.7), v Sarajevu 27.5 (12.3) v Skoplju 27.2 (13.2), v Kumboru 25.3 (15.1), v Splitu 28.1 (18), na Rabu 25.4 (17.9) in na Visu 24.8 (16.3). V oklepajih je označena najnižja temperatura.

Ljubljana

Petek, 29. maja 1931, Maksimiljan. Pravoslavni: 16. maja, Teodor.

Nočno službo imata lekarni Trnkoczy na Mestnem trgu in Ramor na Miklošičevi cesti.

*

■ **Odborova seja Slovenskega društva za varstvo živali v Ljubljani** bo v nedeljo 31. t. m. ob 10. uri v posebni sobi restavracije hotela Slon v Ljubljani. Odbornike in člane nadzorstva vljudno prosim, da se jo gotovo udeleže. Predsednik.

■ **Mladinska akademija Sokola II.** bo v soboto 30. t. m. ob 20. v realčni telovadnici z zelo pestrim sporedom. Med drugim se bodo prvič izvajale proste vaje moškega naraščaja za IX. vsesokolski zlet v Pragi. Moška in ženska deca nastopi s prostimi vajami in z vajami na orodju. Za razvedrilo bo skrbela moška deca z igrami in raznimi preskoki čez konja. Pa kaj bi še naštevali, vsakdo naj pride pogledat in ne bo mu žal. Vstop prost. Zdravo.

■ **Trije novi tramvajski vozovi v Ljubljani.** V Ljubljano so prispeli nadaljni trije tramvajski vozovi, ki jih je izdelala tovarna v Brodu na Savi. Transport od carinarnice do tramvajske proge pred glavnim kolodvorom je oskrbela spedicijska tvrdka Turk. Včeraj zjutraj ob 7. so šli Turkovi delavci na delo in so prvi voz s pomočjo traktorja Cartepillar družbe Harley Davidson privlekli ob 11. na tir. Z ostalima vozovoma so imeli lažje delo. Drugi voz je bil na tiru ob 13., tretji pa ob 15·30. Četrt ure kasneje so bili že vsi v remizi. Transport sam kakor tudi vožnja z novimi vozovi skozi mesto sta vzbujala splošno pozornost. Novi vozovi imajo številke 16, 17 in 18. Prvi novi tramvajski voz je imel št. 15, tako da ima sedaj Splošna maloželezniška družba skupno s 14 starimi vozovi skupaj 18 vozov. Za konec junija je najavljenih 6 novih vozov. Poskusna vožnja z novimi vozovi na progi do Šiške se bo vršila že danes.

■ **Zaključna predstava na Šentjakobskem gledališkem odru.** V soboto 30. t. m. bo zaključil Šentjakobski gledališki oder svojo letošnjo sezono z uprizoritvijo znamenite komedije Oscarja Wildeja »Bumbury«, ki je imela v četrtek sijajen uspeh. Predprodaja vstopnic v trgovini g. Miloša Karničnika na Starem trgu. Začetek točno ob 20·30.

Tovarna Jos. Reich sprejema mehko in škrobljeno perilo v najlepšo izvršitev. 398-1

■ **Nesreče in nezgode.** 6-letnega sina pismonoše Cirila Pivka iz Stare Loke pri Škofji Loki je povozil neznan voznik, ki je peljal z deskami naložen voz. Fantek je dobil smrtnonevarne poškodbe. — Na 8-letnega sinčka sluge Branka Smrekarja iz Rožne doline se je po naključju zvrnilo kolo in ga pobilo na glavi. — 28-letnemu delavcu Matiji Smuku iz Spodnjega Loga pri Litiji je padel hlod na glavo in ga nevarno poškodoval. — Na Dunajski cesti se je ponesrečil z motorjem 26-letni trgovski potnik Adolf Osolin. — Na Dunajski cesti je padel s stavbnega odra zidar Jakob Heinz. Vse ponesrečence so prepeljali z rešilnim vozom v bolnico.

■ **Ogenj na Sv. Petra nasipu.** Na Sv. Petra nasipu št. 9, je začelo ob 21·30 tleti med smetmi v skadišču trgovca Petelinca. Ogenj je najbrže nastal na ta način, da je kdo od mimoidočih vrgel v kletno odprtino cigaretni odpadek, ki je padel v smeti. Poklicni gasilci so ogenj takoj udušili.

■ **Napadalec na služkinjo aretiran.** Minulo nedeljo popoldne je bila napadena v Tivoliju služkinja Josipina Farkaš. Napadalec je zahteval od nje, naj se mu uda. Med obema je prišlo do ruvanja, med katerim ji je napadalec potegnil iz rok ročno torbico s 480 Din in pobegnil. Pri splošni raciji, ki jo je izvršila policija, da pride na sled vlomilcem v Obrtno banko, je bil med drugimi aretiran tudi 20-letni delavec Jože Bizjak z Goriškega, ki je priznal, da je Farkaševo oropal in je tudi podal natančen opis kraja na Rožniku, kjer je skril ukradeno ročno torbico.

■ **Sladoledarju poneveril denar.** Sladoledar Jure Brajković je prijavil policiji, da mu je poneveril čevljarski pomočnik Franc Pogorelc 300 Din, ki jih je prejel za prodani sladoled. Pogorelc je voziček s sladoledom še pripeljal Brajkoviću na dvorišče na Sv. Jerneja cesta, potem pa ga je vzela noč.

■ **Tatvine.** T Marnovem stanovanju na Gosposvetski cesti št. 13 je bila ukradena Rozaliji Sevšek ženska ročna torbica z več bankovci po 100 Din in po 10 Din. Škoda znaša okoli 1000 Din. — Na Mestnem trgu je bil ukraden izpred Krisperjeve trgovine Dragotinu Bevku potni kovčeg, v katerem je bilo 80 do 100 kosov mila za vzorec. Škoda znaša 500 Din. — Iz kleti vile Stopar za Bežigradom je bilo ukradeno pečarskemu pomočniku Ernestu Borgezi iz Rožne doline več kosov pečarskega orodja v vrednosti 570 Din.

Maribor

m **Imenovanje.** Za sodnika tukajšnjega okrožnega sodišča je bil te dni imenovan g. dr. Fran Kotnik, dosedanji starešina okrajnega sodišča v Kranjski gori. Čestitamo!

m **Slovo dveh častnikov.** Te dni zapustita Maribor zdva odlična častnika. Polkovnik Karel Dolenc, dosedanji poveljnik 45. pehotnega polka, odide kot poveljnik 48. polka v Plevlje, podpolkovnih Vaclav Dic pa nastopi v Novem mestu službo mestnega poveljnika.

m **Častniški družabni večer.** Častniki mariborske garnizije bodo imeli v sredo, dne 3. junija v dvorani in na vrtu Narodnega doma družabni večer, na katerega se vabijo vsi oni, ki so dobili povabilo tudi dne 17. decembra lani. Kdor takrat ni bil vabljen, naj se pismeno obrne na upravo Oficirskega doma v vojašnici kralja Aleksandra. Pričetek ob 21. uri. Obleka promenadna.

m **Izlet angleškega krožka.** Angleški krožek v Mariboru priredi v nedeljo 31. t. m. enodneven izlet na Boč. Zbirališče pred glavno postajo ob 9. dop.

m **Telefonski promet s Francijo.** V ponedeljek, dne 25. t. m. je bil otvorjen telefonski promet med Mariborom in vsemi kraji Francije. Maribor je razdeljen za Francijo v dva pasova, Francija za Maribor pa v štiri. Pristojbine za en pogovor (3 minute) znašajo za I. pas 106·70 Din, za II. 117·70, za III. 128·70 in za IV. 139·70 Din. V nočnem času so pristojbine nižje. Po pasovih so razdeljena glavna mesta: I. pas Milhausen, II. pas Lyon, Metz, Nancy in Strassbourg, III. pas Marseilles in Pariz, IV. pas pa Bordeaux, Havre in Toulouse.

m **Nova gradbena in uporabna dovoljenja.** Na seji mestnega sveta dne 26. t. m. so bila podeljena sledeča gradbena dovoljenja: Mariborski tekstilni tvornici za gradnjo poslopja za skladišče, apreturo in tkalnico v Motherjevi ulici; za gradnjo enonadstropnih hiš: Josipu Smodišu in Ivanu Zorjavu v Ljubljanski ulici, Andreju Šimnicu v Dalmatinski ulici, Prideriku Klarju v Delavski ulici, Francu Erženu v Metelkovi ulici, Dragu Lovcu tudi v Metelkovi ulici, ing. arh. Viktorju Vičiču v Principovi ulici (vila), Ludviku Jakliču v Ljubljanski ulici, Alojziju Budji v Beograjski ulici, Mirku Jančiču v Dalmatinski ulici in Ljubomirju Savičiu v Kosarjevi ulici, za gradnjo visokopritličnih hiš: Mariji Pleteršek in Petru Perovniku v Delavski ulici, Jerneju Čebulu in Martinu Koresu na Betnavski cesti, Francu Času, Josipu Kesatu, Antonu Kramerju, Apoloniji Voglerjevi in Mariji Voglerjevi v Metelkovi ulici, Leopoldu Leskovarju, Antonu Brezniku, Antonu Vitezu in Josipu Frasu v Dalmatinski ulici, Antonu Hrovatinu v Rosinovi ulici in Matiji Zadravcu v Aljaževi ulici, za gradnjo pritličnih stanovanjskih hiš Mirku Blazniku, Joži Justinu, Josipu Dolešu in Ivanu Smrdelu v Beograjski ulici, Francu Marinu in Francu Penku v Ljubljanski ulici, Jakobu Kristanu in Maksu Saboterju v Dalmatinski ulici; za preureditev pralnice v Maistrovi ulici Josipu Plemlju, za preureditev izložbe na Koroški cesti 43 Antonu Fideršku in za preureditev fasade hiše 15 na Aleksandrovi cesti. Uporabna dovoljenja pa so [illegible] dana Hranilnici Dravske banovine, Amaliji Kiffmannovi za garažo in pisarno v Ca[illegible]vi ulici ter Ivanu Klančniku za sušilnico v Mejni ulici 6. V celoti je bilo na tej seji izdanih tedaj 11 dovoljenj za enonadstropne, 15 za visokopritlične in 8 za pritlične hiše, skupaj 34 novih stanovanjskih hiš.

m **Zaključitev občnega zbora Trgovskega gremija.** Snoči se je v Narodnem domu nadaljeval občni zbor tukajšnjega Trgovskega gremija, kateremu sta prisostvovala tudi zastopnika mestne oblasti magistratni svetnik Rodošek in obrtno-zadružni inspektor Založnik. Zborovanje je vodil prvi podnačelnik Vilko Berdajs. Po daljši debati so sprejeli razne sklepe o zapiranju trgovin, izdajanju reklamnih koledarjev, pobiranju darov, reorganizaciji gremijalne uprave. Mimo tega so sklenili tudi to, da bo gremij vložil pritožbo proti posojilu, ki ga namerava v znesku 1 milijon Din najeti mestna občina za gradnjo novih zasilnih stanovanj.

Radi kvalitete in cene — samo »Karo čevlje!« 985

m **Kmetijska podružnica za Maribor in okoliš** bo imela v nedeljo, dne 31. t. m. v vinarski in sadjarski šoli občni zbor z naslednjim dnevnim redom: 1. predavanje dipl. agr. g. Emerika Šiftarja o kmetijskem knjigovodstvu; 2. poročila; 3. volitev novega odbora in delegatov za skupščino; 4. predlogi. Začetek ob 9. uri dop.

m **Iz gledališča.** V soboto zvečer krstna predstava Skrbinškovega »Labirinta« v režiji autorjevega brata. V nedeljo zvečer Szirmajeva opereta »Kavalir Miško« po znižanih cenah.

m **Pijte original »CHABESO«.** 1114

m **Slab obisk.** V zadnjem času so zašle vse mariborske prireditve v občutno krizo — obiskane so neverjetno slabo. Donski kozaki so peli pred veliko praznino dvorane Union; proslava desetletnice »Napredka« tudi ni uspela tako, kakor bi bilo pričakovati, pa tudi v gledališču se morejo včasih obiskovalci kar na prste našteti. Do jeseni ni tedaj več mogoče misliti na koncerte, niti na predstave, akademije i. t. d.

m **Prenovitev državnega mostu.** Pričetkom junija bodo pričeli obnavljati veliki mariborski državni most. Nekatere zarjavele železne konstrukcije bodo zamenjali z novimi. Nato bodo vse kovinsko ogrodje na novo pobarvali.

m **Nesreča v Bistrici.** Na Kobijevi žagi v Bistrici pri Limbušu si je včeraj dopoldne zlomil levo nogo pod kolenom 25-letni delavec Josip Petročič iz Lobnice. Zdravijo ga v tuk. bolnici.

m **Usoden padec.** Na Ruški cesti je včeraj padel 64-letni trgovec Alojzij Smolej, zlomil si je desno nogo. Z rešilnim avtom so ga prepeljali v bolnico.

Iz drugih banovin

Štiri leta po nedolžnem v ječi

Leta 1927 v novembru so ubili v Orehovici v Medjimurju na hišnem pragu kovača Matijo Hrovata. Morilci so bili oboroženi z vojaškimi puškami in so hoteli vlomiti v Hrovatovo hišo. Umora so bli osumljeni neki Rudolf Valent, Stjepan Lipić, Blaž Vrbanić in Albin Popović. Vsi so priznali, da so sodelovali pri zločinu, razen Popovića, ki je trdil, da je nedolžen. Leta 1928 so bili v Čakovcu obsojeni na 10 do 20 let ječe. Popović je bil obsojen na 15 let ječe. Apelacijsko sodišče v Novem Sadu pa mu je zvišalo kazen v dosmrtno ječo. Vse so odpeljali v kaznilnico v Lepoglavi. Popović je še vedno trdil, da je nedolžen. S svojim pričevanjem ga je najbolj obremenil Valent. Ta je v kaznilnici zaupal nekemu tovarišu, da Popović sedi v kaznilnici prav za prav po nedolžnem. Upravnik kaznilnice je zločince še enkrat zaslišal in tedaj so priznali, da so Popovića obdolžili soudeležbe pri umoru po nedolžnem. Valent se je samo maščeval s tem, da je pričal proti njemu. Tako je Popović presedel štiri leta po nedolžnem v ječi.

Aretacija premetenega vlomilca

V zadnjem času je bil v Skoplju na delu premeten vlomilec in tat, ki je vlomil v 42 stanovanj in trgovin. Tat je splezal vedno po vrvi skozi streho v stanovanje ali v trgovino in je po isti poti s plenom odšel. V začetku tega meseca je vlomil v trgovino Riste Filipovića, nato pa vsako noč v drugo trgovino. Iz trgovine Šajina Idriza je odnesel svile za 15.000 Din. Policija je imela na sumu nekega Markovića, ki je izvršil že več drznih vlomov, vendar mu niso mogli zlepa do živega. Zato so ga stalno nadzorovali in ga končno zasačili v trgovini Mijodraga Antonijevića. S težavo so ga prijeli, ker se je tat skrival v obsežnem podstrešju trgovčeve hiše.

Leto dni zapora za ljubavno pustolovščino

Lani sta se spoznala v Prištini gimnazije Aleksander Stojanović in gimnazistka Živka Djordjević, ki je hodila v drugi razred gimnazije. Med njima je nastala velika ljubezen in ker jima starši niso pustili, da bi se shajala, sta se odločila na samomor. Nekega dne je Živka izmaknila očetu 230 Din in je čez noč izginila s gimnazistom iz mesta. Od staršev sta se begunca poslovila z dolgim poslovilnim pismom, v katerem sta v stihih potožila svojo usodo, češ da sta se odločila za prostovoljno smrt v reki Labi. Policija je begunce zasledovala in je obvestila o njunem begu tudi vse okoliške orožniške postaje. Tretji dan po begu so orožniki Živko in njenega fanta dohiteli v Crnojevu. Odvedli so ju nazaj v Prištino. Starši pobegle Živke so vložili proti Stojanoviću tožbo, ker je še ne 14-letnemu staremu dekletu vzel nedolžnost. Pri razpravi je Živka izjavila, da jo je Aleksander prisilil, da se mu je vdala. Grozil ji je, da jo bo ubil. Stojanović je bil obsojen na 1 leto zapora. Oba sta bila seveda tudi izključena iz šole.

Velika poneverba

V Pančevu se je začela razprava proti 10 uradnikom finančne uprave v Alibunaru, ki so obtoženi, da so poneverili 1,000.000 Din. Aretirani so bili že leta 1927. Glavni obtoženec je bivši šef finančne uprave Hugo Singer. Z njegovo pomočjo so uradniki izdajali ponarejene račune, z njegovo vednostjo so si izplačevali velike dnevnice in sprejemali podkupnine. Obtožen je tudi bivši šef okrožne finančne uprave v Pančevu Radislav Maksimović, ki pa trdi, da je nedolžen. Izgovarja se, da ni poznal dobro vseh zakonov in je mogoče, da so nastale zaradi tega nerednosti v Beogradu. Bil je postavljen za šefa urada proti svoji volji.

b **Novi obrtni šoli v Skoplju in na Cetinju.** Min. za trg. in ind. je izdalo odlok, da se jeseni, v začetku šolskega leta 1931-1932, otvorita državni obrtni šoli v Skoplju in na Cetinju. V skopeljski državni obrtni šoli so predvideni elektrostrojni, gradbeni in umetniški oddelek, v državni obrtni šoli na Cetinju pa oddelek za avtotehniko, elektrotehniko in gradbeni oddelek. Pouk bo trajal tri leta, in sicer teorija in praksa. Vpisovanje bo od 1. do 5. septembra, redni pouk se začne 10. septembra.

b **Na tračnicah zaspal.** Na progi med Lipnico in Lešnikom pri Mitrovici se je pripetila nenavadna nesreča. Železničarski čuvaj Filipović je zaspal ob tračnicah poleg čuvajnice. Vlakovodja je spečega čuvaja sicer opazil, vendar pa vlaka ni mogel več v pravem času ustaviti. Kolesa lokomotive so nesrečnežu odrezale obe nogi. Prepeljali so ga v mitroviško bolnico, kjer je umrl.

b **Nepošten poštar.** Policija v Mitrovici je aretirala poštarja Luko Petrakovića, ki je imel v zakupu pošto v vasi Grke. Pri pregledovanju poštne blagajne so namreč ugotovili, da je poštar vzel z nje 20.000 Din. Poštar se je izgovarjal, da je moral plačati več menic, ki jih je podpisal za druge.

b **Brata utonila.** V Bačkem Petrovcu so se kopali 6, 8 in 10-letni sinovi Jovana Uranje v ribniku za vasjo. Najmlajši brat se je začel potapljati, starejša dva sta ga pa rešila. Kmalu nato je zašel v globino še srednji brat in ko ga je starejši hotel rešiti, sta oba utonila.

Poljčane

Nove tablice s hišnimi številkami si je po vzgledu ostalih občin slednjič nabavila tudi občina Pekel.

Iz sokolskega dela. Dramatični odsek pripravlja pod vodstvom brata Fr. Kozjeka šalo v treh dejanjih »Navaden človek«. Igra se bo vprizorila na praznik 4. junija v dvorani g. Šumer ob pol 16. uri. Pridite, smeha ne bo manjkalo! — Opozarjamo, da se tudi že vsi telovadni oddelki pridno pripravljajo na naš prvi letni nastop, ki bo z veliko veselico v nedeljo 12. julija. — Zdravo!

Ljutomer

Vlom. Tudi pri nas so vlomilci podjetni. Dosedaj še neznani zlikovci so vlomili v noči od binkoštnega ponedeljka na torek v vilo g. Sinigoja nad Ljutomerom. Z močnim tramom so izdrli železne križe iz pritličnega okna ter zlezli v notranjost vile. Premetali so vse, odnesli nekaj namiznih prtov, pustili pa že pripravljen drug plen, posteljnino, jedilno orodje itd., ker jih je menda nekdo preplašil. Škode je krog 1000 Din. Dobro so poznali hišne razmere, saj so si za vlom izbrali noč, ko lastnik ni spal v vili, ampak v mestu.

Cestni odbor. Namestnik načelnika sreskega cestnega odbora g. Viktor Kukovec je zaprosil kr. bansko upravo, da ga razreši te dolžnosti.

Obrtna vest. Podružnico trgovine mešanega blaga, ki jo je imela na Glavnem trgu g. Ema Zemljič, je prevzel trgovec g. Venoj Vilar tudi kot podružnico.

Podčetrtek

Občni zbor. Dne 17. maja se je vršil tu občni zbor tukajšnje kmetijske družbe, ki pa se je spremenil v lepo kmetiško zborovanje. Ker je bila udeležba precejšnja, prišli so odborniki iz sosednih občin in župnij — je imel nato lepo in izčrpno predavanje o sadjarstvu tukajšnji g. šolski upravitelj g. K. Kobale, ki se trudi že leta tu s sadjarstvom. In uspeh ni izostal. Kdor pride v tukajšnjo okolico, vidi, kako je vsak prostor zemlje zasajen s sadnim drevjem, ki ga dobavlja večinoma g. upravitelj. Omenil je gospod predavatelj, da je gojitev sadjarstva za sedaj, pa tudi za bodočnost Dravske banovine največjega pomena. Ob koncu se je dotaknil sadnih škodljivcev in načina, kako jih je treba zatirati. Navzoči zborovalci so poslušali z zanimanjem strokovnjaški govor in so se razšli prav zadovoljni. Vse to pa dokazuje, kako potrebna so danes taka predavanja. Gospodu šol. upravitelju pa naša največja zahvala za njegov trud.

Hrastnik

Nezgoda v kemični tovarni. Pri izpraznjevanju cisterne za kisline je bil zaposlen delavec Alojzij Centrich, pa se je s kislino polil po rokah, životu in tudi po glavi. V nevarnosti je, da izgubi oko.

Kamnik

V odboru za jesensko tujsko prometno razstavo in za razstavo mest za mesto Kamnik so gg. predsednik župan Franc Kratnar, tajnik Rajko Kos, blagajnik Miloš Kramar. Ostali odborniki so razdeljeni v 2 odseka: odseku za tujsko-prometno razstavo načeluje g. dr. Fran Vidic, odborniki pa so sreski načelnik g. dr. Fran Ogrin, za podružnico SPD g. Maks Koželj in za gostilničarsko zadrugo g. Anton Cerer; odseku za razstavo mest načeluje vet. insp. g. Jos. Niko Sadnikar, g. dr. Fran Ogrin, g. Joško Stele in zastopnik gremija trgovcev g. Anton Stergar.

Zidanje škarpe. Sreski cestni odbor je pričel te dni graditi betonsko škarpo v varstvo ceste ob Nevljici od lesenega mosta do kopališča.

Občinska cesta v Stranjah, ki vodi od betonskega mosta po desnem bregu Bistrice proti Stahovici, je v jako slabem stanju. Sresko načelstvo je že pred letom dni izdalo nalog, naj jo vzdržujejo občine Bistričica, Stranje in Županje njive. Slednja pa se je proti vzdrževanju omenjene ceste pritožila. Pritožba še ni rešena, pa tudi cesta čaka na reštev. Ako ne bo kmalu prišla, bo postala cesta na dveh krajih neprehodna.

Litija

Smrt. V Zgornjem Hotiču pri Litiji je predvčerajšnjim preminula v 65. letu starosti ugledna posestnika ga. Marija **Rus**, vulgo Grege. Pokojna je bila mati uglednega posestnika g. Franca Gregca iz Gradca pri Litiji. Podlegla je vodenici. Žalujočim naše sožalje.

Ga. Svetčeva, vdova po pokojnem L. Svetcu, je začela prenavljati svoje poslopje.

Potovanje po zvezdi večernici

89.

Dušan in Danica sta se slekla in obesila obleko na vajeti, da bi se p »Vidiš,« je dejal Dušan veselo in sajeno, »zdaj je naša ladja okrasena tudi z zastavami! Samo sirena nam še manjka, da bi preko jezerske gladine oznanjala naše veselo in zabavno potovanje v daljne neznane kraje. Toda — čakaj! Poskusil jo bom oponašti.«

Brezposelnost v jugoslovanskih premogovnikih

Majhen porast rudarskih delavcev v primeri s porastom rudarske industrije

Trbovlje, 28. maja.

Ko je v začetku lanskega leta pričel zastoj v jugoslovanski rudarski industriji, smo menili, da je kriza le prehodna, toda že v drugi polovici leta 1930 se je pokazalo, da je kriza šele v početku in da bo zavzela širši obseg. Prvi meseci letošnjega leta so to domnevo v polni meri potrdili, kajti nade za večje dobave premoga iz rudnikov v Dravski banovini za državne železnice, se niso uresničile. Danes prete redukcije, ki bodo naše rudarje zadele tem hujše, ker se sedaj izseljevanje v večjem obsegu tako v druge države kakor tudi v rudnike južnih banovin naše države skoraj onemogočeno, ker je zajela gospodarska kriza takorekoč že ves svet.

Vseeno pa bodo naše rudarje zanimale številke, ki kažejo napredek našega rudarstva po osvobojenju. Število rudarskih delavcev v naši državi je zadnjih 10 let naraslo od 35.236 na 43.049, kar v primeri z napredkom in porastom rudarske industrije ni posebno veliko. Ta neznatni porast je pripisati predvsem mehanizaciji in racijonalizacij obratov, s čimer se prihranjujejo delovne sile ter nadomeščajo s strojnim obratom.

Kot najugodnejšo konjunkturno dobo je čas od 1923 do 1929, ko je naravnost primanjkovanje kvalificiranih rudarskih delavcev, kajti mnogi so se izselili v Francijo in druge industrijske države, kjer je bila industrija ta čas še v polnem razmahu. V naše rudarske revirje pa so v vedno večjem številu prihajali nekvalificirani, večinoma kmetski delavci, ki so unašali v vrste kvalificiranih in profesijonalnih rudarjev vedno večjo nestalnost.

Akoravno je število rudarskih delavcev v našem rudarstvu takorekoč stalno, vendar količina naših rudarskih proizvodov stalno narašča. Če vzamemo samo glavni, to je premog, vidimo, da se je produkcija, ki je leta 1922 pri 30.732 zaposlenih rudarjev znašala 3,729.329 ton premoga, zvišala do leta 1929 pri 33.500 zaposlenih rudarjev na 5,650.850 ton premoga. Iz tega se more sklepati, kako silno vpliva mehanizacija in racijonalizacija rudarskih obratov na brezposelnost rudarskega delavstva. Dvig produkcije je pa pripisati tudi velikemu napredku v rudarski industrijalizaciji južnih banovin naše države. Še leta 1927 je bilo okrog 30 odstotkov rudarskih delavcev zaposleno samo pri odkopnih delih na obnavljanju rudnikov v Srbiji, ki so jih porušili za časa zasedbe med svetovno vojno. Ti rudniki so pričeli sedaj polno obratovati in bodo kmalu produkcijo še dvignili.

Mehanizacija je pa tudi zelo veliko pripomogla, da je tudi posamezni rudar zvišal produkcijo. Tako je pridobil v letu 1927 posamezen rudar 1590 ton premoga, dočim ga je pridobi v letu 1930 že okroglo 1700 ton.

Zato bi bilo nujno želeti, da se tudi rudarska industrija stabilizira. Zaščitilo naj bi se predvsem kvalificirano in profesijonalno rudarsko delavstvo, ki živi samo od rudarskega zaslužka. Kmetsko delavstvo, ki prihaja v rudnike bodisi kot sezonsko delavstvo ali pa tako, ki ni navezano samo na zaslužek pri rudnikih, naj bi se sprejemalo v delo samo pod pogojem, da se ga lahko ob stagnacijah in neugodnih konjunkturah lahko manj zaposli ali pa odslovi.

Ustanovitev zvez rudarskih podjetij Jugoslavije pomeni nedvomno velik korak naprej v razvoju naše rudarske industrije. Solidarnost vseh rudarskih podjetnikov bo bistveno pripomogla k rešitvi perečih rudarskih problemov, predvsem pa bo delovala na to, da se naši jugoslovanski rudarski proizvodi uporabljajo v naši državi. S tem v zvezi bo tudi mnogo lažje uresničiti ustanovitev organizacije, ki se bo bavila s prodajo našega premoga in s preprečevanjem uvoza inozemskega premoga.

Zato bi bilo še želeti, da bi se tudi naše jugoslovansko rudarsko delavstvo prejkoslej znašlo na enotni fronti, ki bo edina jamčila za uspehe v socijalnem gospodarskem pogledu.

Novomeška občinska seja

V torek 26. t. m. ob petih popoldne se je zbral mestni občinski zastop v mestni posvetovalnici, da pod županovim vodstvom sklepa o raznih občinskih zadevah. Pregrupacija občin, ki v novomeškem srezu predvideva osem, oziroma deset velikih ali pa štirinajst srednjih občin, mestne občine same ne bo prav nič zadel. Ves občinski zastop se je izrekel v načelu za velike občine, ki edine morejo vedno večje upravno delo vršiti uspešno in v redu, glede mestne občine pa je bil soglasen sklep, naj ostane Novo mesto v obsegu dosedanjih meja.

Prošnji Sokolskega društva za odprodajo parcele št. 249 k. o. Novo mesto se iz mestno-gospodarskih razlogov ni moglo ustreči. Pri novi šoli se gradi obširno letno telovadišče, ki bo služilo tudi Sokolu. Na prošnjo Sokolskega društva se pogodba glede uporabe šolske telovadnice spopolni le v toliko, da je mestna občina kontrahent poslopja. Vse drugo ostane.

Mesogledne takse, ki so doslej znašale po 7 Din za veliko živino in po 4 Din za teleta in drobnico, se sedaj zvišajo za govejo živino po 9 Din, za prašiče po 8 Din, dočim ostane pri teletih in drobnici pri starem, po 4 Din.

Prošnji ing. Zalokarja, lastnika drogerije »Krke«, za podelitev koncesije za prodajo strupov in zdravilnih zelišč se ugodi ter se obč. zastop izreče za krajevno potrebo.

Pri slučajnostih se sklene popraviti več cest, nabaviti ponekod nove luči, odstraniti za starim pokopališčem nagromadene drogove, poskrbeti, da se zunanje lice neke hiše ob mestni periferiji po dolgih letih slednjič dostojno izlepša itd. Olepševalno društvo poroča, da je napeljalo na kopališče ob Krki vodovod ter izravnalo prostor pred kopališčem. Povrnejo se mu stroški.

Stroške za tujsko-prometno razstavo bo krila mestna občina in je odbor v ta namen votiral 10.000 Din. Poskrbelo se bo, da bo tudi dolenjska metropola dostojno zastopana in zmožna pokazati domačinu in tujcu, kako velik in dragocen biser naše zemlje se skriva doli pod bajnimi Gorjanci med veselimi goricami in tužnim Rogom.

Nastavili so se trije novi mestni stražniki. Občinski tajnik Franjo Avsec se po službeni pogodbi iz II/3 uradniškemu zakonu primerno prevede v VIII. čin. razred.

Drž. higijenski zavod pošlje letos osem slabotnih in ubožnih novomeških šolarjev za mesec dni na Rakitno. Mesto prispeva 1500 Din.

Poravnalna ponudba tvrdke »Novobor« radi dobave električnega toka se sprejme pod tremi pogoji: Obe stranki se za nazaj medsebojno odrečeta vsem zahtevam (mestna občina Din 88.918'—, »Novobor« Din 725.000'—) in se imenovane terjatve izravnajo in pobotajo. Mestna občina poravna razliko v računih od 1. aprila lanskega leta do letošnjega 10. maja. Od tega dne dalje plača m. občina kilovat dnevnega toka po 1'50 Din, nočnega toka po 1'25 Din. Na vse drugo se mestni občinski zastop nič ne veže. Odobri pa se tvrdki še račun Din 38.000'—.

Dve prošnji za nakazilo stanovanja v »mestni hiši« se zavrneta, ker sedaj ni nič praznega. Če bi se kaj izpraznilo, se bo vsako stanovanje razpisalo. Zavrne se tudi več prošenj za podporo, le Jožefu Mikcu se nakloni 50 — Din mesečne podpore. Ob nastopu večera se je seja zaključila.

Novo mesto

Tečaj o precepljevanju kostanjev se je sredi tega meseca vršil v Velikem Orehku pod Gorjanci v šmihel-stopiški občini. Tečaj je vodil strokovni učitelj grmske kmet. šole g. Tone Flego, demonstrator je bil g. Ivan Kastrevc. Ob tej priliki se je tam ustanovil v novomeški okolici prvi maronov matičnjak v velikosti 15.000 kvadratnih metrov. Enak tečaj je g. Flego vodil v Št. Janžu dva dni in tudi tam ustanovil matičnjak. Prvi tečaj se je vršil na pobudo kmetijske šole na Grmu, drugi pa na prošnjo podružnice sadjarskega in vrtnarskega društva v Št. Janžu. Podpore za oba tečaja je dala kr. banska uprava.

Osebna vest. Sodni pripravnik pri tukajšnjem okrožnem sodišču g. Anton Šporn je s kraljevim ukazom postavljen za sodnika sreskega sodišča v Cerknici.

Še o frančiškanskem cerkvenem zakladu. Poročali smo že o veliki cerkveni tatvini in o najdbi ukradenih predmetov. Pred dnevi pa je frančiškanski zakristan zapazil v cerkvi za obhajilno mizo v bližini zakristijskih vrat večji zavitek, ki mu spočetka ni posvečal nobene pozornosti, misleč, da je pozabil zavitek kak pobožnjak in bo že prišel ponj. Pa ga je kasneje še videl tam in je pogledal, kaj je neki v zavoju, ki se zanj nihče ne pobriga. Pa so bili zopet ukradeni predmeti. Drobnarija. Zlate vrvice, cerkvene rutice in slično. Čudno skesan mora biti tisti tat.

Kopalna sezija. Povsod iščejo mladi ljudje hladila v kopelih, za katere je pri nas prilike več kot dovolj. Krka je takorekoč zasedena. Na mestno kopališče je v imenu mestne občine napeljalo vodovod tukajšnje Olepševalno društvo, prostor pred kopališčem je zravnan in urejen, da bo letos poseben užitek kopanje tam pod železniškim mostom.

Ciganska sreča. Nad Rozinovim mlinom že dolgo lomijo številni cigani kamen. Te dni so zopet razstreljevali mogočno skalovje in kot pest debel kamen je prifrčal na več sto metrov oddaljeno cesto ter padel na tla poleg mlade ciganske matere, ki je baš tedaj hitela z otročičkom pod ciganske šotore. Le malo, pa bi jo bilo težko poškodovalo.

Radio-prenos nocojšnjega »Dvořakovega večera« iz velike dvorane Sokolskega doma bo za Novo mesto nekaj novega. Izvajanja pomnoženega orkestra z zborom so prvovrstna, kar je kritika že priznala, zato naj nihče ne zamudi nocojšnje prilike ter naj pohiti na umetniški večer!

Trebnje

Deputacija pri banu. Pretekli teden je posetila bana v Ljubljani deputacija naše trebanjske doline, ki jo je vodil župan g. Josip Zupančič. Deputacija je pojasnila g. banu gospodarske prilike našega ožjega dolenjskega kotička in je sporočila g. banu najnujnejše želje glede sprejema bivših reduciranih oblastnih cest ponovno med banske ceste. Deputacija je zainteresirala g. bana tudi glede začrtane nove ceste Sela—Šumperk—Žužemberk in Dečja vas—Jordankal.

Akademija Sokola. Ob zaključku prednjaškega tečaja v Trebnjem se vrši v nedeljo 31. t. m. popoldne javna akademija na prost[illegible] pri Bukovcu pod Gradom. Akademija nam kazala uspeh dela prednjaške šole. Na miji nastopijo vsi oddelki s posebnimi v[illegible]. Prijatelji Sokola vabljeni!

Seja mirenskega okrožja. Pretekli teden se je vršila v Trebnjem seja mirenskega okrožja, kjer je bil glavni sklep, da se vrši 14. junija okrožni zlet, obvezen za vsa društva mirenskega okrožja, in sicer v Št. Rupertu. Priprave okrožja za ta nastop so v polnem teku in je za nastop sam veliko zanimanje.

Nabor v Trebnjem. Letošnji nabor za občine sodnega okraja Trebnje se vrši v Trebnjem v novi občinski pisarni 15. junija. Naborniki naj pridejo k naboru popolnoma trezni in naj se strogo drže razglašenega ukaza.

Lovske pravice. Lovske pravice za občine novomeškega sreza bodo oddane v zakup za dobo enega leta 17. julija 1931 ob 10. uri pri sreskem načelstvu v Novem mestu.

Precepljanje šmarnice. Vinogradništvo Dravske banovine trpi na svojem dobrem glasu radi šmarnice. Gospodarski interes banovine kakor tudi zdravje naroda zahteva, da se šmarnica iz vinogradov čimpreje iztrebi. Da se to omogoči, se priporoča precepiti šmarnico v zelenem z dobrimi domačimi vrstami. Da se zeleno precepljanje čimbolj razširi, se bodo dajale nagrade v znesku Din 0'50 za vsak uspešno precepljen trs. V ta namen naj predlože vinogradniki nekolkovano prijavo na pristojnem županstvu in označijo število precepljenih trsov. Priporočamo vinogradnikom, da v lastnem kakor tudi v interesu skupnosti precepijo svojo šmarnico in tako iztrebijo iz svojih vinogradov naše najhujše zlo.

Uspešno delovanje Kmetijske strojne zadruge v Trebnjem. Nedavno ustanovljena Kmetijska strojna zadruga v Trebnjem si je že nabavila najmodernejšo motorno mlatilnico s pogonom 10 HP. Da se omogoči lažje odplačevanje mlatilnice, je banska uprava poklonila zadrugi Din 20.000.

Bohinj

Zlata poroka. Na Koprivniku smo imeli o binkoštih zlato poroko. Dočakala sta jo zakonca Jeklar Jožef in Jeklar Mina. Popoldne ob 4. uri sta se pripeljala na okrašenem vozu s svati v cerkev, kjer ju je poročil domači župnik. Želimo zlatoporočencema dočakati vsaj še toliko let, kolikor sta jih preživela skupaj dosedaj.

Smrtna kosa. Umrla je Stare Mina, ki je že dalj časa bolehala. Tako je od novega leta zasut že enajsti grob, dočim jih je umrlo vse lansko leto samo pet.

Šolska mladina na Gorjušah je pod vodstvom šolskega upravitelja g. Flajsa priredila na binkoštno nedeljo z velikim uspehom igrico »Povodni mož«. Obisk je bil prav lep. S prireditvijo so bili zadovoljni starši kakor otroci. V plačilo za precejšnji trud jim bo izlet v Ljubljano.

Na binkoštni ponedeljek je tamošnje Sokolsko društvo zaključilo gledališko sezono z dvema veseloigrama, ki jih je posetilo kljub lepemu vremenu lepo število obiskovalcev z vseh krajev.

Sokolsko društvo Koprivnik hiti s prodajo srečk za loterijo, katere žrebanje bo v nedeljo 7. junija. Vabimo vse prijatelje, naj kmalu sežejo po srečkah, ker jih je le malo še na razpolago. Dobitki so zares lepi in številni. Po končanem žrebanju bo prosta zabava. Zato je ta dan posebno primeren za izlete. Od vseh strani so krasni dohodi, kajti prav v začetku junija se narava tu razvije v raj. Ne zamudite redke prilike!

Vreme. Binkoštni prazniki so bili solnčni in topli in so nas kaj dobro odškodovali za dolge deževne dni. Povsod je bilo videti polno izletnikov. Ob jezeru jih je bilo precej, še več pa na Mrzlem studencu na Pokljuki.

Gledališče

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI

Drama.

Začetek ob 20. uri zvečer.

Petek, 29. maja: Zaprto.
Sobota, 30. maja: »Y X Z«. Red A.
Nedelja, 31. maja: »Pri belem konjičku«. Ljudska predstava po znižanih cenah. Izven.

Opera.

Začetek ob 20. uri zvečer.

Petek, 29. maja: Zaprto.
Sobota, 30. maja: »Fidelio«. Red C.
Nedelja, 31. maja: »Oj ta prešmentana ljubezen«. Ljudska predstava po znižanih cenah Izven.

NARODNO GLEDALIŠČE V MARIBORU

Petek, 29. maja. Zaprto.
Sobota, 30. maja ob 20. uri: »Labirint« ab A Krstna predstava.
Nedelja, 31. maja ob 20. uri: »Kavalir Miško«. Znižane cene.

ŠENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE

Sobota, 30. t. m. ob 20·30: Bumbury, zaključna predstava.

Radio

Ljubljana, petek, 29. maja. 12.15 Plošče (solo instrument — fantazije). 12.45 Dnevne vesti. 13.00 Čas, plošče, borza. 18.00 Salonski kvintet 19.00 Prof. Niko Kuret: Smernice sodobnega ljudskega teatra (Nova smer v Franciji). 19.30 Dr. Lovro Sušnik: Francoščina. 20.00 Gospodinjska ura, gdč. Cilka Krekova. 20.30 Prenos glasbene matice iz Novega mesta. 22.30 Čas, dnevne vesti, napoved programa za naslednji dan.

Ljubljana, sobota, 30. maja. 11.45 Šolska ura. 12.15 Plošče (mešan program). 12.45 Dnevne vesti. 13.00 Čas, plošče. 18.00 Prenos iz velesejma: balalajke »Kremelj«. 19.00 Dr. L. Čampa: Časnikar in časnikarstvo. 19.30 Ga. Orthaber: Angleščina. 20.00 Bogo Pleničar: Šah. 20.30 Koncert Ferijalnega saveza iz Maribora. 21.30 Šlagerje poje g. Premelč. 22.00 Čas, dnevne vesti. 22.15 Prenos z Bleda. 23.00 Napoved programa za naslednji dan

Zagreb, petek, 29. maja. 12.20 Kuhinja. 12.30 Plošče. 13.30 Novice. 20.30 Beograd (koncert) 22.40 Lahka glasba.

Zagreb, sobota, 30. maja. 12.20 Kuhinja. 12.30 Plošče. 13.30 Novice. 19.35 Poročila. 19.50 Uvod k prenosu. 20.00 »Simone Boccanegro«, opera, Verdi.

Beograd, petek, 29. maja. 11.30 Plošče. 12.45 Radio orkester. 13.30 Novice. 15.00 Ljudsko-šolski radio. 16.00 Plošče. 17.00 Narodne (kvintev). 17.30 Vokalni koncert. 18.00 Popoldanski koncert. 19.30 Nemščina. 20.00 Komedija. 20.30 Beograjski kvartet. 21.30 Vokalni koncert. 22.00 Koncert radio orkestra. 22.30 Novice. 22.50 Po Evropi.

Beograd, sobota, 30. maja. 11.30 Plošče. 12.35 Koncert radio orkestra. 13.30 Novice. 16.00 Plošče. 17.00 Popoldanski koncert. 18.00 Sokolstvo. 19.20 Predavanje. 19.50 Uvod k prenosu. 20.00 »Simone Boccanegro«, opera, Verdi (Zagreb); nato plošče.

Praga, petek, 29. maja. 10.30 Šolski Radio. 11.00 Plošče. 12.25 Brno. 16.05 Plošče. 16.20 Otroška ura. 16.30 Brno 18.05 Plošče. 19.05 Igra: »Kanarčki vedno ne pojo«. 21.00 Brno. 22.20 Moravska Ostrava.

Praga, sobota, 30. maja. 11.15 Plošče. 12.25 Bratislava. 16.30 Moravska Ostrava. 19.05 Groteška. 19.30 Poljudna glasba. 20.30 Ljudski večer. 21.00 Orkester. 22.30 Moravska Ostrava.

VI. občni zbor ljubljanske borze

Včeraj popoldne ob 4. uri se je vršil v prostorih ljubljanske borze v poslopju »Trgovskega doma« v Ljubljani VI. občni zbor ljubljanske borze. Zborovanje je otvoril predsednik g. Dragotin **Hribar**, ki je pozdravil navzoče, imenoma pa še zastopnika borznega komisarja načelnika g. Franjo Bajiča, ki zastopa odsotnega borznega komisarja finančnega komisarja dr. Josipa Povaleja in pa zastopnika finančnega mihistrstva upravnika Narodne banke g. Ivana Gregoriča.

V svojem nadaljnem govoru se je g. predsednik spomnil umrlih članov: gg. Antona Kristana, Petra Majdiča in Petra Kozine, kar so navzoči vzeli na znanje.

Iz obširnega in izčrpnega poročila posnemljemo najvažnejše. Leto 1930 bi karakterizirali z besedami »kriza«, »depresija«. Vir teh gospodarskih neugodij je bila Amerika, od koder se je epidemično širil val gospodarske depresije po vsem svetu. Gospodarska nasprotstva so poostrila konkurenčni boj, pojavila so se različna trgovinska-politična stremljenja, ki so se odražala v carinskih zaščitah, agrarnem protekcijonizmu, preferenčnem sistemu itd. Ozdravljenja pa ta stremljenja niso doprinesla.

Gospodarsko leto 1930 je naša država zaključila s pasivno trgovinsko bilanco 180 milijonov dinarjev. Vendar ta slika nima za nas takih dalekosežnosti, kot jih nam nudi površen pogled. Analiza trgovinske bilance kaže, da smo v izvozu hranil in pijač sicer skromno, vendar pa uspešno napredovali. Izvoz naših glavnih pridelkov žita in lesa je bil v pretečenem letu težko prizadet. Pri nadaljni analizi bilance pa moramo ugotoviti, da se je tudi uvoz tujega blaga v preteklem letu znatno zmanjšal. Posebno ostro je stopila v ospredje v minulem letu agrarna kriza, ki nam je predočila vso resnost agrarnega vprašanja.

Žito. Lanska žetev v naši državi ni bila najugodnejša. Kvantitativno smo pridelali nekoliko več kot znaša lastna poraba, kvalitativno pa so nekatere provenience pšenice znatno zaostale za predlansko. Tudi v krajih naše banovine je letina zaostala tako kvantitativno kot kvalitativno za letino 1929. Vremenske neprilike so povzročile mnogo škode. Splošno vladajoča gospodarska kriza je posebno pogubonosno vplivala na malega kmeta, ki pri prodaji svojih pridelkov ne izkupi niti toliko, da bi kril produkcijske stroške. Razvrednotenje poljskih pridelkov v primeri z industrijskimi izdelki se je močno nagnilo na škodo kmeta.

Na ljubljanski borzi je bilo v preteklem letu zaključenih 406 vagonov žitaric in mlevskih izdelkov, promet se je potemtakem povečal za 64 vagonov, kljub temu pa se je vrednost zmanjšala za 1,586.905 dinarjev.

Les. Gozdna in lesna industrija je v Jugoslaviji in še posebno v naši banovini eden najglavnejših faktorjev našega narodnega gospodarstva. V pretečenih letih se je pokazal konstanten razmah in procvit te panoge vse do leta 1930. V tem letu pa je nastopil naravnost katastrofalen preobrat. Lesna industrija je skrčila svoje obrate, nezaposljenost narašča, izgledi za zboljšanje pa so zelo pičli. Promet lesnih kupčij izkazuje nazadovanje za 796 vagonov v znesku 3,647.000 dinarjev.

Tudi drva, katerih produkcija se je močno povečala, so našla vsled slabe zime malo odjema v primeri s prejšnjimi leti. Izvoz oglja je bil boljši, čeravno so cene tudi tega goriva močno nazadovale. Povpraševanje po pragovih je bilo veliko, do večjih zaključkov pa ni prišlo. Isto velja tudi za brzojavne drogove.

Situacija v bukovem lesu je bila vse leto slaba, edini testoni so našli kupca, toda tudi tu je zanimanje popustilo.

Za mehak les je vladalo v začetku leta veliko zanimanje, cene so poskočile in prekoračile celo normalni nivo. Produkcija se je povečala, skladišča so se polnila. Kmalu pa se je pokazala reakcija, situacija se je stalno slabšala. Ruski dumping je nastopil in povzročil popoln preokret na svetovnem lesnem trgu. Kljub nekakemu monopolu je naša banovina izvozila precej manjšo količino tramov, še manj pa bordonalov. Da se ohrani pri nas vsaj ta vrsta produkcije, je potrebno, da se izdeluje samo sortirano blago.

Položaj v hrastovem lesu ni bil tako prevraten, posebno pri nas, posebno že iz razloga, da nimamo velika hrasta, ki bi bil sposoben za izdelavo prvovrstnega blaga. V splošnem pa je bilo stanje tudi v hrastovini neugodno.

Vrednostni papirji. Tudi denarnemu trgu je dala gospodarska kriza posebno obeležje. Vrednostni papirji v prekomorskih, kakor tudi kontinentalnih državah so ogromno nazadovali. Rekord pa je doživel ponovno ameriški denarni trg, ki je v enem letu zaznamoval izgubo 37 milijard dolarjev. Tudi v drugih kontinentalnih evropskih državah niso bile prilike boljše. Kljub izobilici kapitala so iz finančnih operacij povsem izginili dolgoročni krediti, ki so jih nadomestili kratkoročni krediti. Denarni brezposelnosti je uporno kljubovala kreditna stiska. Vsa znižanja obrestnih mer niso mogla odstraniti te anomalije.

Naše domače prilike nudijo v tem pogledu posebno značilnost. Splošni indeks delnic, kotiranih na borzah, se je znižal od 122·9 na 110·7 točk. Indeks delnic gozdarskih podjetij pa se je znižal celo od 119 na 74·2. Skupni promet efektnega tržišča ljubljanske borze je nazadoval za 16%. Prvo mesto pri doseženem zavzemajo državni papirji in to 60% vsega prometa.

Devize. Vrednost našega dinarja je tudi v preteklem ostala dejansko stabilna. Na deviznem trgu je tudi v preteklem letu Narodna banka krila svojo potrebo. Devizni promet ljubljanske borze je znašal v preteklem letu 978,739.787·68 dinarjev in se je znižal za okoli 21 milijonov. Devizno poslovanje se je zmanjšalo le vsled neugodnih svetovnih gospodarskih prilik.

Borzno razsodišče je v pretekli poslovni dobi pokazalo prav lep razmah. Tudi inozemski trgovci se v čedalje večjem številu pri sklepanju kupčij pogodbeno podvržejo ljubljanskemu borznemu razsodišču celo takrat, kadar vrše posle izven Slovenije kot prodajalci. V tem oziru gre največ zahvale in priznanja vsem gg. predsednikom in razsodnikom, ki so doprinesli k takemu uspehu.

O finančnem položaju institucije v pretekli poslovni dobi je poročal direktor g. Josip Gogala, ki je analiziral posamezne bilančne postavke, kakor tudi račun zgube in dobička. Poslovni uspeh Din 824.619·— sestavljajo v glavnem sledeče postavke: članarina Din 60.500·—, kotacije Din 33.952·—, kurtaža v blagovnih in deviznih kupčijah Din 354.646·06, razsodiščne pristojbine Din 350.196·44 in ekspertize 2950·— dinarjev. Uspeh se je povišal za okoli 14.000 dinarjev. V računu bilance je važna nova postavka pod imenom stavbni sklad, ki znaša Din 591.164·— in ki predstavlja skupne uspehe ljubljanske borze. Čisti dobiček borze za leto 1930 je izkazan z Din 280.704·71, tako da znaša skupni stavbni sklad znesek Din 871.869·28. Govornik je nato predlagal občnemu zboru absolutorij.

K besedi se je nato oglasil podpredsednik g. Ivan Jelačin ml., ki je prečital dopis Društva industrijcev za Dravsko banovino ki se obrača do ljubljanske borze v velevažni zadevi vprašanja poravnav izven konkurznega postopanja. Govornik je podrobneje ožigosal mahinacije izvestnih krogov, ki se takorekoč obrtoma pečajo s poravnalnimi postopki in ogromno škodujejo naši trgovini. Ugotovil je na podlagi statističnih podatkov Društva industrijcev, da zavzema naša banovina že tretje mesto v številu prisilnih poravnav, čeravno po svoji razsežnosti, številu prebivalstva in tudi narodnem bogastvu daleko zaostaja za drugimi banovinami. Predlaga, da se temu brezvestnemu postopanju napravi konec, in se s sodelovanjem drugih gospodarskih organizacij podvzamejo potrebni koraki na merodajnih mestih, da se ukine zakon, ali pa vsaj doseže zvišanje poravnalne kvote na 75%. G. direktor dr. Slokar predlaga, da se sestavi zadevna resolucija, kar se sprejme.

Volitve. Volitve so obsegale izbor 5 članov borznega sveta in to g. Hribar Dragotin, Kavčič Josip, Niklsbacher Ferdo, Schwinger Rihard in Sarabon Andrej; izbor petih članov finančnega odbora, ki je ostal isti in izbor 13 članov borznega razsodišča in to gg. Avsenek Ivan, dr. Mirko Božič, Florijančič Stanko, Hedžet Matej, Hartman Peter, Jovan Janko, Knez Zdenko, Kobi Srečko, Levičar Janko, Medić Fran, Menardi Cezar, Popović Evald in Stupica Fran.

Gosp. predsednik je zaključil občni zbor z željo, da bi ta naša institucija tudi v bodoče delovala in napredovala v korist našega gospodarstva.

Napredek v naši bikoreji

Licencovanje bikov v kranjskem okraju.

Kranj, v maju.

K licencovanju so prignali 233 bikov. Od teh je bilo potrjenih 153, izvrženih pa 82. 35% prignanih bikov je bilo nesposobnih, 7% je dobilo oceno pod 24 točk, 32% je srednje dobrih (od 24—25 točk), 26% prav dobrih (26 do 29 točk). 29 točk je dobilo 7 plemenjakov, 30 točk pa nobeden. Vsak tretji bik je bil torej nesposoben, a na 4 bike pride po en prav dober plemenjak. Te številke povedo vse. Zvezo živinorejskih salekcijskih zadrug in njenih 16 članic v kranjskem okraju čaka že veliko delo. Glavno nalogo pa imajo bikorejci. Ti morajo vendar uvideti in vpoštevati poglavitne pogoje dobre bikoreje, to so poreklo (pokolenje), životne oblike, užitnost in čista pasma. Vse to bo mogoče doseči v zadostni meri le s pravilnim odbiranjem (selekcija). Vpoštevati pa je tudi pravilno mladostno vzrejo ter dobro oskrbo in krmo. To je danes vse še zelo pomanjkljivo. Priznati pa treba, da je bikoreja draga, da zahteva obilo žrtev, ki jih skočnina in poznejši izkupiček za prodano žival niti zdaleka ne povrnejo. Zato je pač dolžnost občin, živinorejskih zadrug in drugih, da s primernimi prispevki pomagajo dobrim bikorejcem, da se bo reja plemenjakov vsaj nekoliko izplačala. Drugače bo marsikoga minila dobra volja za ta posel. To pa bi bilo v znatno škodo živinoreji in vsemu kmetskemu gospodarstvu.

Licencovanja in razstave pričajo, da Gorenjci vse premalo gledajo na najznačilnejše pasemske znake pincgavske živine. Važni sta životna oblika in užitnost, ampak glede na plemensko kupčijo ni čistost pasme nič manj važna. Opasno so se razširile bistvene barvne hibe, ki so navidezno sicer malenkostne, ki pa onesposobijo velik odstotek gorenjske živine za sprejem v rodovnik in za plemensko kupčijo. Zato je bilo popolnoma pravilno, če je komisija strogo postopala in izvrgla vse glede pasme dvomljive plemenjake. Res, da to rejca boli, ampak brez tega ne gre. Da odbirajo bikorejci živali s pasemskimi napakami za rejo, je žalostno in le njihova krivda. Saja vendar gre k mesarjem najmanj 30% pasemsko skoro brezhibnih telet! Vzroke je iskati deloma v nezanimanju. V bodoče upajmo, da bo bolje, saj so lani in letos živinorejci večkrat videli in slišali, na kaj vse treba gledati pri izbiri plemenske živine. Letos se jim je ponovno razposlalo navodila, tako da prihodnje leto ne more biti izgovorov. Če bi kateri ne prejel navodil, naj se obrne na pristojno županstvo ali sresko načelstvo. Običajna zabavljanja na komisijo nič ne pomagajo, bikorejec si mor najprej pridobiti najpotrebnejše strokovno znanje in se po njem ravnati. V splošnem pa je vendar le opaziti napredek pri bikoreji. Napredovanje bo moralo biti od leta do leta večje, če gremo po začrtani zadružni poti vztrajno naprej.

Josip Sustič

Gospodarske vesti

× **Brodska tovarna vagonov se reorganizira v tovarno poljedelskih strojev.** Prva jugoslovanska tovarna vagonov, strojev in mostov d. d. v Brodu na Savi, ki je dobavila naši Maloželezniški družbi tramvajske vozove, je imela včeraj svoj redni občni zbor, na katerem se je stavil predlog, da se podjetje preosnuje v tovarno poljedelskih strojev. Motivacija za reorganizacijo se utemeljuje s tem, da se fabrikacija vagonov ne rentira.

× **Poljedelska razstava v Pragi.** Od 30. maja do 7. junija se bo vršila v Pragi velika poljedelska razstava, ki jo priredi Poljedelska zveza češkoslovaške republike. Poleg domačih proizvodov bodo zastopani tudi inozemski pridelki. Uprava Zveze je povabila preko poljedelskih organizacij tudi naše poljedelce k udeležbi.

× **Mednarodna konferenca dela v Ženevi.** V četrtek se otvori v Ženevi mednarodna konferenca dela. Na dnevnem redu so med drugim sledeče točke: Določitev starostne dobe za deco, zaposleno v neindustrijskih panogah; delovni čas v premogovnikih in revizija konvencij o prepovedi nočnega zaposlenja žensk.

× **Nemško posojilo.** V uradnih krogih demantirajo inozemska poročila o tem, da namerava Nemčija najeti veliko mednarodno posojilo, da prepreči polom svojih reparacijskih dajatev in da izvede Youngov načrt. Nemčija po naziranju teh krogov, ne namerava podaljšati sedanjega stanja s tem, da poplača reparacije s posojili. Pač pa bo skušala znižati reparacije kot take. Tudi v tem pogledu pa Nemčija še ni nastopila inicijativno. Če bo Nemčija v tem pogledu v stiski, pa se ne bo obrnila za pomoč preko Društva narodov.

Borzna poročila

dne 28. maja 1930.

Devizna tržišča

Ljubljana, 28. maja. Amsterdam 22·78—22·84, Berlin 13·46—13·49, Bruselj 7·8976, Budimpešta 9·9014, Curih 1095·— do 1098·—, Dunaj 7·9566 do 7·9866, London 275·51—276·31, Newyork 56·62, Pariz 222·05, Praga 167·70—168·50, Trst 295·85—297·85.

Zagreb, 28. maja. Amsterdam 22·78—22·84, Dunaj 795·66—798·66, Berlin 13·46—13·49, Bruselj 789·76 bl., Budimpešta 990·14 bl., London 275·51—276·31, Milan 295·85—297·85, Newyork ček 56·52—56·72, Pariz 221·05—223·05, Praga 167·70—168·50, Curih 1095—1098.

Beograd, 28. maja. Berlin 13·46—13·49, Dunaj 795·66—798·66, London 275·51—276·31, Milan 295·54—297·54, Newyork 56·52—56·72, Pariz 220·95—222·95, Praga 167·70—168·50, Zürich 1095—1098.

Dunaj, 28. maja. Amsterdam 286·20, Atene 9·2275, Beograd 12·5475, Berlin 169·04, Bruselj 99·06, Budimpešta 123·99, Bukarešta 4·2337, London 34·5987, Madrid 67·75, Milan 37·25, Newyork 711·20, Pariz 27·8425, Praga 21·0737, Sofija 5·1535, Stockholm 190·75, Kopenhagen 190·75, Varšava 79·72, Zürich 137·57.

Curih, 28. maja. Beograd 9·126, Pariz 20·2525, London 25·1625, Newyork 517·35, Bruselj 72·025, Milan 27·085, Madrid 48·30, Amsterdam 208·025, Berlin 122·87, Dunaj 72·72, Sofija 3·73, Praga 15·3287, Varšava 57·90, Budimpešta 90·21.

Vrednostni papirji

Na ljubljanskem tržišču ni sprememb.

Zagreb, 28. maja. Državni papirji: 7% inv. pos. 87—87·50, vojna škoda ar. 416—417·50 (417·50), kasa 416—417·50 (418, 417·50), junij, julij, avgust 416 d., 4% agr. obv. 50—51, 7% Bler. ar. 81—81·15 (80·50—81·50, 81), k. 80 do 87·50, 81·25), 8% Bler. 89—91, 7% pos. hip. b. ar. 83·50—84·50, Begluške 65—66. Banke: Hrvatska 50—60, Praštediona 950—955, Union 170—174, Jugo 72—73, Ljublj. kred. 120 d., Medjunarodna 67 d., Narodna b. 7700—7800. Industrije: Šečerana Osijek 245—260, Trboveljska 238—245, Slavonija 200 d., Vevče 120 d., Tob. srečke 24 bl., Rdeči križ 45 bl., Zemaljska 138—139, Nar. šum. 25 bl., Guttman 130 do 133, Slaveks 25—27·50, Danica 70 bl., Drava 234—236, Isis 50 d., Dubrovačka 300—340, Jat. pl. 510 d.

Beograd, 28. maja. 7% inv. pos. 87·50—88, 7% Bler 81·275, 7% pos. hip. b. 84—84·50, 4% agr. obv. 50·50—51, 6% begl. obv. 65·50, loterijske srečke 90, tobačne srečke 20, vojna škoda 416·50 do 417·50, ult. julija 417·50—418, Narodna b. 7700.

Dunaj, 28. maja. Bankverein 15·20, Dunav-Sava-Adria 12·80, Prioritete 92·40, Ruše 25·25, Trbovlje 27·50.

Notacije naših državnih papirjev v inozemstvu

London, 28. maja. 7% Bler 79·50—81.

Newyork, 28. maja. 8% Bler 85—90, 7% Bler 79—80·50, 7% pos. Drž. hip. b. 83—83·75.

Žitna tržišča

Na ljubljanskem tržišču tendenca neizpremenjeno čvrsta; promet 2 vagona pšenice.

Novi Sad, 28. maja. Pšenica: 79/80 kg: srednjebaška 197·50—200, baška okolica Novi Sad 195—197·50, baška okolica Sombor 185—187·50, baška potiska šlep 202—205, gornjebaška 200 do 202·50, gornjeban., ban. Bega šlep 197·50 do 200, sremska 78 kg 180—187·50, sremska okolica Indija 78 kg 185—190, slav. 78 kg 180 do 185, slav. šlep 77/78 kg 175—180. Koruza: baška, sremska 102·50—105, baška, sremska Tisa šlep 104—106, baška, sremska Dunav, Sava šlep 104—106. Mok: baška 0, 00, 112·50—117·50, ostala neizpremenjena. Otrobi: baški, sremski, ban., slav., v Jutavrečah 112·50—117·50. Promet pšenica 1 vagon, koruza 16 vagonov, moka 4 vagone, otrobi 2 vagona. Tendenca mirna.

Budimpešta, 28. maja. Tendenca neodejena. Promet miren. Pšenica: junij 14·50—14·60 (14·59—14·60). Koruza: julij 13·57—13·73 (13·56 do 13·57), avgust 13·70—13·90 (13·68—13·70), trans. julij 11 (10·90—11).

Ljubljansko lesno tržišče

Tendenca neizpremenjeno mlačna, promet 1 vagon oglja.

Sport

Gradjanski : Ilirija

V nedeljo se zopet prične boj za točke. Zopet bomo imeli v Ljubljani znamenite zagrebške »purgare«. Njih gostovanje pomeni za Ljubljano vedno atrakcijo. Dostikrat so že bili pri nas — vendar niso zastopali zagrebški nogomet preveč uspešno. Kakor rdeča nit se že dolga leta vlečejo porazi Gradjanskega v Ljubljani po Iliriji. Stvar je postala že tradicijonalna; človek bi skoraj mislil, da pozabijo igrači Gradjanskega, kadar igrajo z Ilirijo, vse, kar znajo. Glasom tradicije bi marsikdo domneval, da tudi sedaj ne bo drugače. Stvar pa ni taka. Pomisliti je treba, da je Ilirija zmagala večinoma le v prijateljskih tekmah, le enkrat je tudi v prvenstvu odpravila Zagrebčane s 5 : 0. Ne smemo pozabiti, da je velika razlika med prijateljsko in prvenstveno tekmo. Gradjanski ima v svojih vrstah rutinirane tekmovalce, ki bodo v odločilnem trenutku — in to je prvenstvo — zaigrali vse drugače. Šlo jim ne bo samo za točke, temveč tudi za prestiž Zagreba napram Ljubljani.

Ilirija igra doma. Znaten plus ima moštvo v tem, da se zaveda, da nasprotnik ni nepremagljiv in da je baš od Ilirije doživel občutne poraze. Sedanji mladi igrači Ilirije bodo čutili v sebi vsekakor ponos, da ne prelomijo stare tradicije. Nasprotnika kljub temu ne podcenjujejo. Že dostikrat je zmešal račune, ko tega ni nihče pričakoval.

Vsekakor si bosta oba nasprotnika nudila ostro borbo. Dotok občinstva bo, kakor vse kaže rekorden.

Da bo tekma še bolj privlačna, sta se vodstvi obeh klubov dogovorili, da nastopita tudi s rezervnimi moštvi, ki bodeta igrali predtekmo.

Obe tekmi se vršita ob vsakem vremenu na igrišču Ilirije. Pričetek predigre ob 16., glavne tekme ob 17·45.

Po medsebojnem dogovoru sodi glavno tekmo g. Joksić, rez. g. Ružić oba iz Beograda. Oba sodnika sta znana kot prvovrstna in sta že sodila v Ljubljani v splošno zadovoljstvo.

20-letnica BSK

V času, ko se bo pri nas odločil boj za točke med Ilirijo in Gradjanskim, praznuje BSK 20-letnico svojega obstoja. V nedeljo se namreč prično pravoslavne binkošti. BSK ima zelo obširen spored. Med drugimi je povabil dva odlična inozemska gosta Eintracht iz Frankfurta in F. C. Cette iz Francije. V moštvu Francozov igrata tudi Beogradčana, naša internacijonalca Ivica Bek in Stefanović.

Hitrec profesional? Glasom poročanja zagrebških časopisov, je dobil znani igrač Haška in večkratni reprezentativec Jugoslavije Hitrec laskave ponudbe Dunaja in Budimpešte. Hitrec se še ni odločil, preje namerava dokončati študij — stoji tik pred maturo. Izjavil pa je, da bo po maturi vsekakor zapustil Zagreb, do takrat pa bo ponudbe pošteno premislil.

Specijalni enfel oblek in volan

francoski sistem pri

Matek & Mikeš

Ljubljana

(poleg hotela Štrukelj)

396

BREDA žepni robci kom. Din 2·— Najmodernejše vezenje zaves, pregrinjal in perila.

Oglasi socijalne in posredovalne vsebine: beseda 50 par. Najmanj Din 5·—. Oglasi reklamnega in trgovskega značaja: najmanj Din 10·— (do 5 besed). Vsaka nadaljna beseda 50 par.

Za pismene odgovore priložite znamko.

Oblastveno koncesijonirana

šolerska šola

J. Gaberščik

bivši komisar za šoferske izpite

Ljubljana

Dunajska cesta 31

Prihodnji redni tečaj prične 1. junija

Pozor!

Nemška tovarna klavirjev Hauschultz-Berlin, svetovno znana, poslala je na ljubljanski velesejem piano, na katerem lahko igra tudi neuk ne da bi se učil igrati Razstavljen je na velesejmu v paviljonu E 30-32. 1342

Pianini! Pianini! Velika priložnost!

Nemška svetovno znana tovarna klavirjev Hauschultz-Berlin poslala je na ljubljanski velesejem 6 lepih pianinov, katere bo tovarna prodala v reklamne svrhe za polovično ceno. Izkoristite priliko! Pianini so razstavljesi na velesejmu v paviljonu E 30-32. 1342

Nogavice, rokavice, volna in bombaž 468

najceneje in v veliki izbiri pri

KARL PRELOG

Ljubljana, Židovska ulica in Stari trg

Moderna električna svetilna telesa

v nova stanovanja (lustre, ampule, krogle, lampione etc.)

iz velike izbere solidno dobavlja in inštalira

ELEKTROINDUSTRIJA D. D.

Ljubljana, Gosposvetska cesta 13

Telefon interurban 2314 983